

DE HAAGSE TIJDEN

Voorjaarsspecial

Haagse straatnamen,
van Acaciastraat tot
Zwarteweg - deel 2

Pag. 10-11

Een van de grootste
brievencollecties van
Den Haag

Pag. 14-15

10% extra korting
met deze bon

Dr. Kitchen

Actie

**Complete Duitse
keuken voor €3.500**

Van der Kunstraat 177
MegaStores Den Haag (begane grond)

www.DrKitchen.nl

085 - 303 65 98

De Haagse krant van alle tijden

Lente in Den Haag; de hoop en de 'eendenvijver'

Het is best lastig om terug te denken aan de lente in Den Haag op het moment waarop elders in Europa een volstrekt zinloze oorlog wordt gevoerd. Met veel slachtoffers, die daar niet om hebben gevraagd. Toch staat voor mij het woord lente symbool voor hoop en een nieuw begin. Het is immers de opvolger van een strenge winter, van sneeuw, van korte dagen, van kou, van warme haarden... Het is de aanloop naar de zomer, het begin van nieuw leven, de tijd van 'alle vogels leggen een ei', de dagen die weer langer worden, het groen worden van de bomen, het ontluiken van de krokusjes op het Lange Voorhout. De lente is symboliek, het geeft weer hoop. Zoals ooit de Praagse Lente nieuwe hoop gaf.

In mijn herinnering was de lente het startsein voor twee activiteiten: de 'grote' schoonmaak en de 'gang naar buiten'. De grote schoonmaak was de jaarlijks terugkerende verslaving van veel huisvrouwen. Om de een of andere reden moest juist in de maanden april of mei het hele huis op zijn kop; alles moest grondig worden gereinigd, gewassen en vooral opgeruimd. En dan moest er ook nog 'behangen' worden, want in de schoonmaakdrift toonde geen huisvrouw zich ook maar

enigszins geremd. Opgeruimd? Jazeker, al het overbodige moest worden aangemeld bij het grootvuil, dat in die tijd nog gewoon werd opgehaald. Verder moesten - letterlijk - alle gordijnen en vitrage worden verwijderd, gewassen en weer teruggehangen. Nu was dat niet helemaal onlogisch, want er werd in die tijd (mijn jonge jaren dus) in huis veel meer gerookt dan vandaag de dag. Bij een verjaardag was het immers niet ongebruikelijk om op elk tafeltje een voorraadje sigaretten klaar te zetten, zodat alle verslaafden vrijelijk hun gang konden gaan. Dat leverde behalve veel gezelligheid en longschade ook veel bruine vitrage op en dat loste je als gemiddeld huisgezin dan op met en bij de jaarlijkse schoonmaak.

Er zat nog een vervelend aspect aan de grote schoonmaak: bij 95% van de huisgezinnen moest de woning ook deels van 'nieuw behang' worden voorzien. Dat was voor een deel van onze mannelijke populatie een ware

martelgang. Het uitzoeken van het juiste behang met behulp van vele, lastig hanteerbare behangboeken, het huren van een behangtafel en vervolgens netjes behangen. Uiteraard wel naadloos en bij patroonbehang was het zaak om de patronen in elkaar te laten overlopen. Mij lukte het na twee moeizame aanloopseizoenen redelijk om met het nieuwe behang een goede indruk te maken en na een paar jaar begon ik het zelfs wel leuk te vinden.

De grote schoonmaak dus, waarin man en vrouw elk hun eigen aandeel hadden. Beiden voldeden aan het gemiddelde verwachtingspatroon van de bevolking in die tijd: de schoonmaak was een 'ijzeren wet'. Net zoiets als 'wasdag op maandag'. Twee dwangmatige onderdelen van de stadscultuur. Onderdelen die al lang verdwenen zijn; wassen gebeurt immers op elke willekeurige dag dankzij het bestaan van de wasmachines, schoonmaken gebeurt het hele jaar door en roken doen we

Krokussen op het Lange Voorhout. Foto uit 1991, Dienst Stedelijke Ontwikkeling, collectie HGA

steeds minder binnenshuis. Bovendien is de taakverdeling tussen man en vrouw aanmerkelijk verschoven; we wagen ons nu allebei aan schoonmaken en opknappen.

De lente betekende ook: weer naar buiten gaan. In mijn geval was dat veel wandelen in het Zuiderpark, weer fijn korfballen op het veld (aan de Escamplaan bij Die Haghe, later in de Baambruggestraat) na een lange winterstop (toen zaalsport nog niet tot het normale pakket behoorde). Weer fijn wandelen in het Zuiderpark? Dat gebeurde vooral met mijn dochter, die

in 1964 geboren was en niets zo leuk vond als rondtrippelen (want wandelen deed ze toen nog niet echt) bij de Eendenvijver in het Zuiderpark, dichtbij onze verblijfplaats aan de Soestdijksekade. Het Zuiderpark met Ot & Sien en het Rosarium. En vlak bij het Openluchttheater en het ADO-stadion, niet te vergeten. Allemaal plekken die om de een of andere reden met de lente kunnen worden geassocieerd. Net zoals de bijgeplaatste foto's. En al mijn mooie lenteherinneringen.

Ton van Rijswijk
avanrijswijk@kpnmail.nl

Zuiderpark. Foto uit 1955, Stokvis, collectie HGA

GIRO 555

SAMEN IN ACTIE VOOR OEKRAÏNE

GEEF NU OP GIRO555.NL

NLO8 INGB 0000 0005 55

ALTIJD LEKKER LOPEN

Ontdek het gevoel van **Hartjes** dameschoenen

JOHAN WASSENAAR

Prins Hendrikstraat 132-134
Den Haag
070 - 363 75 19
Johanwassenaar.nl

CUVO. Zorg voor uw uitvaart.

CUVO UITVAARTZORG ONDERDEEL VAN COÖPERATIE DE VOLHARDING

BEL BIJ EEN OVERLIJDEN OF VOOR EEN AFSpraak 070 346 95 71 | WWW.CUVO.NL

DEN HAAG EN OMSTREKEN

Oproepjes

De gratis rubriek 'Oproepjes' is een zeer populaire!
Hulp of reactie nodig van onze lezers?
Mail naar redactie@dehaagsetijden.nl

De Regisseur steunt Oekraïne!

Van 28 maart t/m 1 april halen wij geld op voor Oekraïne

door middel van verschillende activiteiten. Hierbij kunt u denken aan onder andere de verkoop van tweedehands kleding, snuisterijen, pannenkoeken of een van uw gemaakte portrettekening. De volledige opbrengst van de verkoop zal gedoneerd worden aan Giro 555.

Voor meer informatie en de agenda, zie onze facebook pagina 'De Regisseur Scheveningen'. Steunt u met ons mee?

Jacob Pronkstraat 6, Den Haag

Het Grotius Lyceum

Het artikel over mijn vertrouwde middelbare school aan de Vlierboomstraat (in De Haagse Tijden, 25 januari) riep opnieuw goede herinneringen op. De genoemde leraren staan mij, mede door de rake typering, nog helder voor de geest. Graag zou ik de namen van de volgen-

in de Koninklijke Schouwburg. De heer De Gruijter, leraar Scheikunde. Streng maar rechtvaardig, die de les stevast begon met: "Wie heeft er het vraagstukje niet?" En verder: "Een 10 is voor Onze Lieve Heer, een 9 voor mij en een 8 maximaal voor jullie." Verschillende methoden om de aandacht effectief vast te houden. De heer Gerritsen, de in het artikel reeds genoemde bijzondere leraar Frans. Hij liet ons eens uit het Duits vertalen: 'Vierwaldstaedterseeschraubendampfschiffsgesellschaft'. Het resultaat was met de nodige moeite: 'Compagnie des vapeurs a helices sur le lac des quatre cantons'. Inmiddels ben ik 86 jaar en bewaar vele goede herinneringen aan de klassen en de leraren van het Grotius. In 2008 heb ik een reünie georganiseerd van mijn eindexamenklas 1953, HBS B 5b, waaraan werd deelgenomen door acht enthousiaste oud-leerlingen en vijf partners. Sommigen zagen elkaar pas weer na ruim vijftig jaar.

Jan Vroegop

jvroegop@planet.nl

de markante leraren daar nog aan toe willen toevoegen. De heer Mendel, een bijzondere leraar Nederlands, die voor de beoordeling een puntensysteem hanteerde. Hij ging steeds als een wervelwind langs alle leerlingen door de klas. Voor de eerste die zijn vraag goed beantwoordde, noteerde hij een punt en ging dan de rij weer verder met een volgende vraag. Het totaal aantal punten vormde per leerling op de een of andere manier de basis voor het rapportcijfer. Ik hoorde hem eens na een minder goede beurt de opmerking maken: "Armoede is geen schandùù, maar wel lastùùg." Dan de heer Schneider, voortreffelijke leraar Duits, die met de toneelclub het stuk Maria Stuart opvoerde

Bezorgers aan huis

Ik las het leuke artikel van Ruurd Berendes in De Haagse Tijden over de bezorgers aan huis vroeger (De Haagse Tijden, 22 februari). Ik heb ook op de Meppelweg gewoond in zo'n maisonnette, sinds 1961. Ik ben zelf een inwonerskind; bij mijn opa en oma geboren, maar toen mijn zus op komst was hebben mijn ouders via de E.N.N.E.N (waar mijn vader werkte) deze woning gekregen. Wij woonden in de voorste van de vijf, met een heerlijk uitzicht op de koeien met kalveren en de kassen. Je kon de gashouder van Loosduinen zien en de vuurtoren van Hoek van Holland. Wij speelden altijd in de weilanden, en lie-

pen zo naar Loosduinen toe. Een aantal dingen herkende ik uit het artikel. Bij ons kwam de bakker van Steenbeek. Hij drukte in de hal beneden alle bellen in en riep dan door de intercom dar hij er was. De vrouwen gingen naar beneden om brood te kopen. Ook de melkboer Kees Bosman kan ik me nog herinneren. Wij hadden thuis een piano in de gang staan en als de melkboer dan aan de deur stond, keek hij naar binnen en vroeg hij aan mijn moeder: "Ach mevrouw, zou ik misschien even mogen spelen?" Mijn moeder liet hem binnen en hij speelde de sterren van de hemel. Dat was leuk. Later verdwenen helaas de koeien en de kassen, en werd er tot ons verdriet aan de bouw van de Meppelrade begonnen, vlak voor ons neus. Ook verdween de groen-gele buslijn 15, en in plaats daarvan kwam de tramlijn 6, die de hele dag door de bochten knarste. Jaren later zijn wij trouwens met het gezin naar de Meppelrade verhuisd, want de maisonnette werd te klein voor ons. Erg leuk om dit artikel, dat me weer even terug naar vroeger bracht, te lezen.

Mariette Teunisse-van Bijsterveld

mariette.en.hans@gmail.com

Reactie winters in Den Haag

Een leuk verhaal van Ton van Rijswijk over de winters in Den Haag (De Haagse Tijden, 22 februari). Dat er niet meer geschaatst kon worden aan de Soestdijksekade zal vooral zijn ontstaan door het lozen van koelwater door het energiebedrijf: Valkenboskade, Loosduinsekade, Soestdijksekade. Natuurlijk was het plezierig voor de boten uit het Westland, maar ik herinner me geen ijsbreker eerder. De winter van 1963/1964 staat me nog erg goed bij. Ik studeerde in Delft en ging normaliter met de fiets van de hoek Kamperfoeliestraat/Loosduinseweg naar de Kanaalweg in Delft. Maar die winter ging ik met de bus vanaf Volendamlaan/Soestdijksekade. Diezelfde winter was er een excursie naar Zwitserland en daarna heb ik een half jaar praktijkervaring opgedaan in Davos voor mijn studie geodesie.

Aat Visser

aatvisser@gmail.com

TROTS

Familie Duivesteijn

Trots kan je heel breed interpreteren. Je kan trots zijn op je partner, (klein-)kinderen, werk, stad en vergeet zeker jezelf niet! Trots op je Haagse afkomst kan ook. Zo woon ik inmiddels in Wateringen, maar ik ben trots op mijn Haagse familie en mijn opa en oma die hun hele leven met hun tien kinderen in Den Haag hebben gewoond. Tien kinderen?! Jazeker, ik heb dan ook vele ooms, tantes, neefjes en nichtjes aan mijn vaders kant. Familie Duivesteijn, altijd een gezellige bende. We zullen nooit bij elkaar de deur platlopen maar als we elkaar nodig hebben, zijn we er voor elkaar. Als er iemand jarig is, staat de gezamenlijke WhatsApp weer roodgloeiend. Tijdens de CPC en Vierdaagse staat de helft langs de lijn om de andere helft, die aan het lopen is, aan te moedigen. Feestjes en concerten zijn altijd een succes; samen lachen om de slechte 'Duivesteijn humor' en natuurlijk mogen wij het 'kerst-huis' niet vergeten. Ooit in het leven geroepen toen ik nog klein was. Mijn oma maakte in oktober al de boodschappenlijsten gereed en dan gingen we met het hele gezelschap naar een gezellige woonboerderij. Ondanks dat mijn oma en opa al

een tijd niet meer leven wordt dit evenement om het jaar voortgezet. Alleen moeten we inmiddels een tweede woonboerderij erbij huren omdat de familie zich maar blijft uitbreiden!

Lenneke van Haastert-Duivesteijn

lenneke_duif@hotmail.com

Heeft u ook een TROTS en wilt u die delen met de lezers van De Haagse Tijden? Stuur uw verhaal (+/- 150 woorden) en foto dan naar redactie@dehaagsetijden.nl

Uitgeverij De Haagse Tijden

Laan van Meerdervoort 174
2517 BH Den Haag

Ook te volgen via Facebook, Instagram, Twitter en LinkedIn.

Uitgave:

Uw krant is elke twee weken in een oplage van tenminste 65.000 exemplaren gratis af te halen op circa 360 distributiepunten in Den Haag, Zoetermeer, Westland, Delft, Midden-Delfland, Leidschendam-Voorburg, Rijswijk, Pijnacker-Nootdorp en Wassenaar.

Redactie:

De artikelen, verhalen en foto's in onze krant worden aangeleverd door onze lezers. De ingezonden artikelen zullen ook gebruikt worden op de website en onze sociale media kanalen.

Hergebruik van de artikelen en foto's is aan de uitgever. Voor de vaste columnisten geldt een andere regeling. U kunt uw verhaal insturen naar: redactie@dehaagsetijden.nl

Abonnementen

Voor € 75,00 per jaar kunt u de krant in Nederland thuis ontvangen per post. Buiten Nederland ontvangt u de krant voor € 95,00 per jaar. Een abonnement vraagt u aan via de klantenservice.

Alle uitgaves van De Haagse Tijden kunt u terug vinden op de website www.dehaagsetijden.nl/archief

Adverteren

Wilt u ook adverteren in De Haagse Tijden? Vraag naar de mogelijkheden bij Daphne Brückel of Jolanda Kraanen en bel 070-3607676 of mail naar info@dehaagsetijden.nl

Hoofdredacteur

Sanne Groeneboer
redactie@dehaagsetijden.nl

Vaste auteurs

John Vroom
Marcello & Els
Milja de Zwart
Robert Mindé

Fotografie

De Haagse Tijden heeft de moeite genomen om de rechtmatige eigenaar van de gepubliceerde foto's te vinden. Als u meent de publicatierechten te hebben, kunt u contact opnemen met de uitgever.

Vormgeving

Brückel Reclame BV

Lezersservice

De lezersservice is te bereiken van maandag t/m vrijdag van 10 - 12 uur op: 070 - 345 76 97

Een nieuwe lente, een nieuw geluid

De lente staat symbool voor het opnieuw tot leven komen. De dagen worden langer en 's avonds na het eten is het nog licht. Je kon als kind zelfs na het eten nog even buitenspelen, totdat je door je moeder naar binnen werd geroepen. Dit heeft ook te maken met de zomertijd die sinds 1977 is ingevoerd. Tijdens de twee wereldoorlogen was er overigens ook al sprake van een zomertijd. In de Eerste Wereldoorlog probeerde men op die manier het gebruik van kolen te verminderen en tijdens de Tweede Wereldoorlog gingen de klokken in Nederland en Duitsland op die manier gelijklopen. Het is de tijd van de lentekriebels, van de lammetjes in de wei en de sneeuwkllokjes. Zo te zien gebeurt dit alles tegenwoordig eerder, gezien de veranderingen in het klimaat. Astronomisch gezien begint de lente nog steeds op 20 maart en het seizoen eindigt op 21 juni.

Onze Germaanse voorouders verjoegen in deze periode van het jaar door middel van rituelen de boze geesten van de winter en ze verwelkomden de goede geesten die nieuw leven brachten. Hoewel het niet helemaal zeker is, vermelden sommige bronnen dat de godin Ostara in de lente vereerd werd. De naam Ostara zou dan verband houden met het oosten. Op het noordelijk halfrond komt de zon immers uit het oosten op en die krijgen we na de winter als het goed is steeds meer te zien. Tijdens het offermaal ter ere van deze godin werden er vooral eieren gegeten. Eieren stonden symbool voor het nieuwe leven. De haas stond niet alleen symbool voor veranderingen omdat de kleur van zijn vacht tijdens de winter anders is dan tijdens de zomer, maar ook van de vruchtbaarheid omdat

de vrouwelijke haas, de moeder of voedster, per jaar wel drie tot vier maal jongen kan werpen. Ook was het gebruikelijk om met versierde takken van bomen die altijd groen blijven, zoals de den en de buxus, ter ere van de lentegodin Freya door de velden en dorpen te trekken. Ondanks dat deze verhalen een hoog mythisch gehalte hebben, zijn het wel interessante verhalen die de gebruiken die we nog steeds kennen voor een deel verklaren. Er wordt zelfs beweerd dat het

een hoop lawaai werden de boze wintergeesten verjaagd.

Ook in de literatuur wordt de lente door de eeuwen heen omschreven als een tijd van vernieuwing en misschien wel van een nieuwe liefde. De bekende dichter Herman Gorter (1864-1927) heeft in dit verband het beroemde gedicht *Mei* geschreven. Het gaat hier om een lang gedicht van wel 4381 versregels dat in 1889 uitgegeven is. De vier eerste regels zijn:

*Een nieuwe lente en een nieuw geluid:
Ik wil dat dit lied klinkt als het gefluit,
Dat ik vaak hoorde voor een zomernacht
In een oud stadje, langs de watergracht –*

carnaval uit deze rituelen is voortgekomen. Door het dragen van maskers en het maken van

Afbeelding van de godin Ostara door Nichol Skaggs

zij schreef het geestige gedicht *Huilen in de wei*. Daar moet ik het dan maar mee doen want ik vind wel dat er enig verband met Den Haag moet zijn, wil een artikel een plaatsje in deze krant krijgen. In De Haagse Tijden van 1 juni 2021 staat het artikel *De tijd van elfjes* is voorbij. Hierin wordt verteld dat Annie M. G. Schmidt (1911-1995) zowel in de Van Speijkstraat als op het adres Zeekant 46 gewoond heeft. Het gedicht *Huilen in de wei* staat onder andere in de verzamelbundel *Ziezo*. Het wordt bovendien gezongen door het kinderkoor Kom Maar Op. De verzamelbundel *Ziezo* heeft als ondertitel 'De 347 kinderversjes'. Hoewel Annie dit gedicht voor kinderen geschreven heeft, past het wel

degelijk binnen de traditie van het schrijven van lentegedichten. Ook in de literatuur komt in vrijwel alle gedichten die de lente als onderwerp hebben de vergankelijkheid ter sprake. Zo komt het vreugdevolle van een nieuwe start nog beter tot zijn recht. En wie van u kent niet het prettige gevoel dat ook bij een potje huilen kan horen, of dat nu in de lente is of in een ander seizoen. De uitdrukking: 'Een echte vent huilt niet', is inmiddels wel achterhaald. Overigens is het wel zo dat alleen mensen om emotionele redenen kunnen huilen. Kennelijk maakt Annie hier gebruik van haar dichterschap.

Carl Doeke Eisma
carleisma@planet.nl

Huilen in de wei

*De wind zat een verhaaltje voor te lezen
aan zeven boterbloemen in het gras.
Hij schreide zelf een beetje toen hij las,
want het was een triest verhaal van de Twee Wezen.*

*De zwaluw zei: Ik ken ook een verhaal
over een groene kever zonder zorgen,
maar hij werd opgegeten dinsdagmorgen,
is dat niet om te huilen allemaal?*

*Wie at hem op? vroegen de boterbloemen.
Ik, zei de zwaluw en hij keek bedroefd.
Ja, ja, de kevers worden zwaar beproefd.
Ik kan u nog wel meer gevallen noemen.*

*De lammetjes, die pas geboren waren,
begonnen ook te schreien alle twee;
ze wisten niet waarom, maar deden mee
en kwamen urenlang niet tot bedaren.*

*Alleen de koe, het was een heel intelligente,
zei: Hemel, waarom huilen jullie nou?
De boterbloemen zeiden: O mevrouw,
het is zo heerlijk om te huilen in de lente.*

Een tijdgenote van hem, Henriëtte Roland Holst van der Schalk (1869-1952), begint een van haar gedichten als volgt: *Te lopen in het jonge lentelicht, dat nu elke dag langer openbloeit...* Ik ben op zoek gegaan naar een lentegedicht dat geschreven is door een dichter of dichteres die in onze stad gewoond heeft en dat was geen eenvoudige zaak. Ik vond tenslotte een dichteres die zowel in Den Haag als in Scheveningen gewoond heeft en

Vredespaleis in de lente. Foto Claudia van Noord, Dienst Stedelijke Ontwikkeling, collectie HGA

BEUMER Het Warenhuis voor Thuis

Voor al uw hoge kwaliteit tuingereedschappen en materialen. Maak de mooiste tuin van Den Haag!

**TERRAS & TUIN • ONKRUID BESTRIJDING • GROENE AANSLAG
TUINMEUBELEN • PARASOLS & BARBECUES**

Kom langs in de winkel,
bekijk ons aanbod en laat u adviseren.

beumerijzerhandel.nl • Tel: 070-3280248 • Mail: info@beumerijzerhandel.nl
Van Hoytemastraat 72, 2596 ES 's-Gravenhage

Samen aan alles gedacht!

- Opbaren thuis of in een uitvaartcentrum naar keuze
- Vooraf vastleggen van uitvaartwensen
- Uw uitvaartverzorger in regio Haaglanden

070 345 48 10
Dag en nacht bereikbaar

Bautersemstraat 1, 2518 PC Den Haag
www.henning-uitvaart.nl

Uitvaartverzorging J. Henning anno 1885
is houder van het Keurmerk Uitvaartzorg

**UITVAARTVERZORGING
J. Henning**

Seniorenhulp Nederland
Meer dan alleen verhuizen...

Vrijblijvende offerte?
BEL: 070 - 306 16 96

 Senioren-verhuizing
Volledig verzorgd!

 Woning-ontruiming
Huur- en koopwoning

 Schilder-en kluswerk
Stofferen en behangen

 Spoed-oplevering
Binnen 7 dagen leeg

**de beste in
VERHUZEN
EN ONTRUIMEN**
Seniorenhulp Nederland

www.seniorenhulp.com

novodent Behandeling aan huis

Een team van prothesespecialisten

Enrico, Martijn, Jasper en John Jellema

Wij komen **gratis** bij u thuis voor het maken van nieuwe protheses of het corrigeren en repareren van uw huidige protheses. Met onze kennis en vaardigheden kunnen wij u perfect van dienst zijn!

- Voor het maken van nieuwe kunstgebitten
- Pasvormcorrecties en reparaties
- **Gratis** behandeling aan huis
- 75% vergoeding vanuit uw basisverzekering, 25% eigen bijdrage
- Rechtstreekse vergoeding door uw zorgverzekeraar

Tel: 070-3555790
info@novodent.nl

Valkenboskade 466
2563 JK Den Haag
(Hoek Laan van Meerdervoort
recht t.o. halte tram 3 en 12)

www.novodent.nl

NIEUW!

All inclusive busreizen
Gewoon perfect geregeld.

All inclusive in Drenthe	vanaf p.p.
5-daagse busreis www.dejongintra.nl/ebwit01	€ 439
All inclusive in de Eifel en Trier	vanaf p.p.
5-daagse busreis www.dejongintra.nl/ebbit01	€ 449
All inclusive in Ost-Friesland	vanaf p.p.
5-daagse busreis www.dejongintra.nl/ebwsm01	€ 459
All inclusive in het Teutoburger Wald	vanaf p.p.
5-daagse busreis www.dejongintra.nl/ebnih01	€ 469
All inclusive in Zeeuws-Vlaanderen	vanaf p.p.
5-daagse busreis www.dejongintra.nl/eboos01	€ 489

De 3 zekerheden bij het boeken van uw vakantie

✓ Zekerheid over uw betaling ✓ Gratis omboekservice ✓ Zekerheid tijdens uw reis

www.dejongintra.nl/busreizen
Bel 0180 - 457 803
of ga naar uw ANVR-Reisbureau

Reissom excl. € 19,50 reserveringskosten, € 2,50 Calamiteitenfonds en SGR bijdrage van € 5 p.p.

de Jong Intra vakanties

Gezondheid en Zorg
Florence

**DE VOLHARDING,
SAMEN VOOR ELKAAR**

**GEZOCHT VRIJWILLIGE
BEGELEIDERS VERVOER M/V**

De Volharding heeft een samenwerkingsverband met Florence waar wij dagelijks onze vrijwilligers inzetten voor het vervoeren van mensen met een beperking naar een ontmoetingscentrum.

Voor woonzorgcentrum Florence De Mantel in Voorburg zoeken wij vrijwilligers die mensen begeleiden en ondersteunen met in- en uitstappen, ook met rolstoelen, in speciaal voor dit vervoer aangepaste personenbussen.

Bent u beschikbaar voor enkele uren per week? Dan bent u van harte welkom!

Rijbewijs niet noodzakelijk. Een vriendelijke en sociale instelling is onontbeerlijk voor dit dankbare werk. Voor een vlotte communicatie is een mobiele telefoon, e-mail of WhatsApp noodzakelijk.

Na een inwerkperiode kunt u in aanmerking komen voor een tegemoetkoming.

U kunt tijdens kantooruren vrijblijvend contact opnemen met onze coördinator vervoer Jan de Bruijn. Mobiel 06-278 76 400 of per e-mail jan@devolharding.nl

Of stuur uw CV naar onderstaand adres.

Stichting de Volharding Steun en Toeverlaat
Roggeveenstraat 116, 2518 TT Den Haag T. 070-221 05 82
steuntoeverlaat@devolharding.nl, www.devolharding.nl

75 jaar Haagse Jazz Club

Op zondag 24 april 2022 viert de Haagse Jazz Club haar vorig jaar vanwege corona uitgestelde 75-jarig bestaan met een optreden van de Dutch Swing College Band, het nog altijd swingende wereldberoemde orkest, waarvan de geschiedenis nauw verweven is met die van de Haagse Jazz Club, en met het trio van pianist en ereid Rob Agerbeek.

De Haagse Jazz Club is de oudste nog bestaande jazzclub van Nederland, met als oorsprong de in 1946 opgerichte Dutch Swing College Club. In de afgelopen 75 jaar heeft de HJC bijgedragen aan de rijke historie van Den Haag als belangrijke

aard een orkest, maar ook een muziekschool en een opnamestudio. Al voor het eind van de oorlog hadden pianist Frank Vink en klarinettist Peter Schilperoort met de eigenaar van café St. Regis afgesproken dat zij daar op Bevrijdingsdag zou-

Dutch Swing College Band, o.l.v. Peter Schilperoort. Publiciteitsfoto uit 1955. Bob Kommer, coll. HGA

Dutch Swing College Club in de Nieuwstraat 21, café Zillerthal in 1945

jazzstad. Voor de oudestijl-jazz biedt de HJC het enige podium in de stad. In de voorbije periode hebben veel bekende musici in de HJC opgetreden. De HJC mocht en mag ook tal van beroemde musici en jazzgroten met klinkende namen tot haar ereleden rekenen, onder andere Louis Armstrong, Duke Ellington, Sydney Bechet, Paul Acket, Peter Schilperoort, Dim Kesber, Rob Agerbeek en Rita Reys.

Korte geschiedenis

In 1945, direct na de bevrijding, worden door onder andere Peter Schilperoort, Frans Vink en Joost van Os in St. Regis aan de Valkenboskade plannen gesmeed voor het oprichten van de Dutch Swing College Club, plannen die al tijdens de oorlogsjaren vorm hadden gekregen. Het was de bedoeling om in dit College verschillende activiteiten op te zetten. Uiter-

den optreden. Dat is inderdaad gebeurd: met bassist Henny Frohwein en drummer Tony Nüsser vond op 5 mei 1945 het eerste optreden plaats van het Dutch Swing College Kwartet. Het kwartet werd al snel uitgebreid met trompettist Joost van Os, trombonist Bill Brant en gitarist Otto Gobius. Dit orkest kreeg de naam: the Orchestra of the Dutch Swing College. In de zomer van 1945 kreeg het orkest een contract van drie maanden in de Canada Club in Apeldoorn. Dit was een club ter ontspanning van Canadese militairen. Daarna keerde men terug naar Den Haag.

Begin 1946 werd op initiatief van Otto Gobius in café Zillerthal in de Nieuwstraat gestart met de Dutch Swing College Club. De club gaf ook een wekelijks mededelingenbladje uit onder die naam. Na een paar nummers verscheen

als ondertitel 'Nederlandse Studieclub voor Jazzmuziek'. In Zillerthal speelde het DSC-orkest elke zaterdagmiddag en er vonden jam sessies plaats met medemuzikanten. Dit moment wordt wel gezien

als het begin van de Haagse jazzactiviteiten in verenigingsverband die werden voortgezet in de Haagse Jazz Club. Het jaar 1948 was een roerig jaar. Peter Schilperoort kon zijn voorzitterschap van de Studieclub niet meer combineren met de leiding van het orkest. Hij werd bij de club opgevolgd door Frans de Boer. Ook ontstond er op initiatief van onder andere Roefie Huetting en Eric Krans een nieuwe club, de Nederlandse Jazz Club, als gevolg van onenigheid tussen voor- en tegenstanders van de traditionele en nieuwe jazzstijlen en speelwijzen. In de loop der jaren verminderden die tegenstellingen. In 1951 fuseerden beide clubs en werd de nieuwe naam: Haagse Jazz Club.

De uitgebreide clubgeschiedenis is te vinden in het boek van Arie van Breda, getiteld: *100 jaar Jazz in Den Haag*. De HJC hield zich aanvankelijk niet alleen bezig met livemuziek, maar ook met het beluisteren en analyseren van jazzplaten. Hiervoor was veel belangstelling omdat de jongste generatie jazzfans door de oorlogsjaren, waarin de jazz een ondergronds bestaan leidde, een kennisachterstand had opgelopen. Het educatieve aspect is echter geleidelijk op de achtergrond geraakt; de nadruk is bij de HJC komen te liggen op het bieden van goede live jazzmuziek die zowel bij luisteraars als bij danslustigen in de smaak valt.

Wim Nieuwstraten
info@haagsejazz.club.nl

Het 70-jarig jubileum van de Haagse Jazzclub in 2016. Foto: Frits van Gaans

Altijd gratis bezorging bij jou in de buurt.

Bestellen al vanaf €35.

Download nu de app.

Nieuw

Compact

Dat is het *Lekkere* van Albert Heijn

Haagse bloembollen in het voorjaar van '41

Heerlijk. Het voorjaar is begonnen. Den Haag kleurt groengeel door de narcissen die overal in de stad bloeien. Het zonnetje verdringt steeds vaker de winterkou.

Ondertussen zit Moeder Natuur niet stil. Jonge plantjes steken voorzichtig hun groene kopjes boven de aarde om te voelen of het al tijd is om te gaan groeien en bloeien. Aan de bomen beginnen de knopjes op de takken te staan. Krokussen vinden hun weg naar boven en zorgen voor een vrolijke noot. We zijn in Den Haag bevoorrecht met zoveel bossen, parken en perken. Is er een stad in Nederland waar men zo glorieus het begin van het voorjaar kan aanschouwen? Niet dat ik weet. Het is Den Haag waar ieder jaar het begin van de lente wordt gevierd.

Tentoonstelling 'Bloemen en Beelden' in '41. Foto: M. Huizinga, collectie HGA

Ruim tachtig jaar geleden, in het voorjaar van 1941, was Den Haag het toneel van een grote bloemententoonstelling in het Zuiderpark. In verband met de door de oorlog beperkte uitvoermogelijkheden was er een groot overschot aan bloembollen ontstaan. De Centrale Bloembollencomité te Haarlem besloot Den Haag een schenking te doen van 500.000 narcissen-, hyacinten-, krokussen- en tulpenbollen. Gevolgd door 160.000 anemonen en ranonkels van de Sierteeltcentrale. Het aanbod werd door de Haagse gemeente in de vergadering van 14 oktober 1940 met veel dank aanvaard. Eerder dat jaar had Den Haag al 90.000 bloembollen gekregen die over de hele stad in tuinen, plantsoenen en perken waren geplaatst. Het gemeentebestuur besloot het nu grootster aan te pakken. Een bloemententoonstelling in het Zuiderpark. Men was van mening dat de inrichting van een dergelijk even-

nement Den Haag ten goede zou komen. Het zou in oorlogstijd een welkome afleiding zijn voor de inwoners en gezien de hoge werkloosheid ook goed voor de werkgelegenheid.

De bloemententoonstelling kwam tot stand in samenwerking met het Haags gemeentebestuur en plantsoenendienst, het Centrale Bloembollencomité en VVV Den Haag. Directeur van de Gemeentelijke Plantsoendienst de heer S.G. A. Doorenbos kreeg de leiding over het geheel. In een interview, die in diverse dagbladen werd gepubliceerd, geeft Doorenbos aan dat hij de bloemen de gelegenheid wil geven zich te laten zien zoals ze eigenlijk gezien moeten worden. In een natuurlijke omgeving, waarbij de bezoeker de kans krijgt de bol in zijn geheel te zien bloeien. Niet zoals bij overdekte bloemententoonstellingen waar direct een weelde van bloeiende planten te zien is. Niet op recht-hoekige eenkleurige velden bij Lisse, Sassenheim of Hillegom die voor handel en export bedoeld

zijn. Maar in een park geschikt en geschakeerd naar haar grootte, vorm en kleur, te midden van groen en bloesem.

Gaandeweg ontstond het plan om de tentoonstelling grootser en veelzijdiger te laten worden. Besloten werd om tussen de bloemen beeldhouwwerken op te stellen om het effect te versterken. Haagse beeldhouwers kregen de gelegenheid hun werk tentoon te stellen, te midden van parkaanleg en bloemenpracht. Uiteindelijk vonden vijftig werken van oudere en jongere kunstenaars een plaats in het park. Begin mei werd ook het openluchttheater geopend waar tweeduizend bezoekers van muziek-, zang- en turnuitvoeringen konden genieten.

De kosten voor de eerste werkzaamheden als het spitten, planten en dekken en het maken van paden werden beraamd op ruim zesduizend gulden. Het hele project zou ongeveer 860 mandagen werk opleveren. In november 1940 werd begonnen met

gevaaren met honderden manden vol dorre, bruine bloembollen. Op het Veluweplein werden de boten uitgeladen. De bloembollen werden met vrachtkarren verder vervoerd naar het Zuiderpark. Daar werden ze met veel zorg verspreid over het park en uitgezet tussen de heesters, planten en bomen. Medewerkers van de plantsoenendienst en werklui die in het kader van de werkverschaffing extra waren aangesteld begonnen begin december met het planten van de bloembollen. Halverwege de feestmaand was het immense karwei klaar. Men had echter niet gerekend op de strenge winter die het land zou gaan teisteren. Ter bescherming tegen de vrieskou werden de bollen met man en macht bedekt met lagen stro en dennentakken.

Het plan was om de tentoonstelling op 9 april 1941 te openen, maar door de koude nachten werd het uitkomen van de bloemen een week vertraagd. De opening vond nu plaats op woensdag de zestiende. De tentoonstelling was gratis. Zo kreeg iedereen de gelegenheid de bloemen en beelden te bezichtigingen. Het rosarium en de uitzichtheuvel 'De Villierskopje' waren voor een dubbeltje te bezoeken. Deze bepaling werd gemaakt om de spelende jeugd uit deze zeldzaam mooie plekken weg te houden. Wie niet wilde of kon betalen kreeg gelegenheid om achter een hek de bloemen en beelden te bewonderen. Bezoekers hadden ook de mogelijkheid om met een diligence langs de kleurrijke bloemenzee te rijden. Bij de ingang werd een fleurige folder aan de bezoekers gegeven waarin de kleurenpracht en uitzonderlijke bloemenrassen werden beschreven. Daarnaast werd er een boekje *Vier seizoenen in het Zuiderpark* uitgegeven, met informatie en mooie foto's. De VVV organiseerde een fotowedstrijd voor amateurs. Voor de beste

foto's werden medailles uitge-reikt en van de inzendingen werd in de zomer een tentoonstelling gehouden.

De bloemententoonstelling werd als uniek beschouwd door haar bijzondere karakter. Tweehonderd variëteiten in evenzoveel kleuren bedekte het Zuiderpark. De bloei viel samen met de reeds aanwezige houtgewassen, zoals Japanse kersen- en appelbomen. De grote variatie zorgde voor een overweldigende aanblik van bloemenpracht. Bij het Villierskopje stond een keurcollectie van de nieuwste soorten hyacinten, narcissen en tulpen. De met bloemen bedekte glooiing deed sprookjesachtig aan. Langs de rand van de vijver keken duizenden narcissen in verschillende soorten en maten naar de zon. Bij het rosarium en in de bloementuin bevond zich een bonte verzameling geurige en veelkleurige tulpen en hyacinten. Rondom het zwembad stonden anemonen en ranonkels. Vanwege de verschillende bloeitijden werd aangeraden om het park meerdere keren te bezoeken.

De tentoonstelling werd officieel de dag na Pinksteren gesloten. Ruim 150.000 bezoekers hadden de bloemen en beelden bezichtigd. Daarvan betaalde de helft een gulden voor de afgesloten gedeelten. Daarnaast kwamen 23.000 schoolkinderen met hun onderwijzers naar het Zuiderpark. Het was dan ook een ongekend succes. Ook in de zomermaanden daarna werd het Zuiderpark goed bezocht. Talrijke andere bloemen kwamen in de bloei te staan en in het rosarium zou een gloed van rozen over de perken schijnen. De bloemenweelde was een aangename afleiding en zorgde onder de Hagenaars voor enige vrolijkheid in de grauwe oorlogswerkelijkheid.

Jan Kaffa
jankaffa@hotmail.com

In de herfst van 1940 worden de bollen gelegd. Foto: VVV, collectie HGA

de eerste werkzaamheden. De bloembollen werden vanuit Hillegom aangevoerd. Twaalf schepen bemand met bollenschippers kwamen onder grote belangstelling over de Soestdijksekaade aan-

Het Zuiderpark in 1941. Foto: Dienst Stadsontwikkeling en Volkshuisvesting, collectie HGA

OP ZOEK NAAR EEN UNIEKE GARANTWONING IN DE GROENE WIJK ESCAMP?

In de groene wijk Escamp verhuurt WoonZorgcentra Haaglanden (WZH) sociale aanleunwoningen voor 67-plussers aan de Zwaardvegers- en Steenhouwersgaarde.

WAT BIEDEN WIJ?

De woningen worden verhuurd aan eenpersoonshuishoudens met een inkomen tot € 24.075 of aan tweepersoonshuishoudens met een inkomen tot € 32.675 (prijspeil 2022). De kale huurprijzen liggen tussen de € 500 en € 550 per maand.

WZH kan de complete dienstverlening aan senioren leveren, van de verhuur tot en met de zorgverlening. Kijk ook op onze website voor onze andere seniorenwoningen.

BENT U NIEUWSGIERIG GEWORDEN EN WILT U MEER INFORMATIE?

Bel met de Klantenservice van WZH via 070 - 756 16 00 of neem een kijkje op onze website:

www.wzh.nl/garantwoning-huren

WoonZorgcentra Haaglanden

“Ik wil hier niet meer weg”

Mevrouw Thelma Tadema woont al bijna 17 jaar in Oeverrand II, en al de tijd met veel plezier. “Ik was destijds vrijwilliger bij zorgcentrum Carel van den Oever en ik mocht hier komen wonen. Het bevalt heel goed en ik wil hier niet meer weg.”

“Het is een mooi en ruim appartement. Een royale keuken waar ik lekker mijn eigen eten kan maken. Ik kook graag en zolang ik dat zelf kan, blijf ik dat doen. Ik heb een ruime slaapkamer van 15 vierkante meter.

Vanaf de derde etage waar ik woon heb ik een prachtig uitzicht. Ik kijk uit op de Wolweversgaarde en de andere kant rich-

ting de Lozerlaan en de moskee. Straks zitten de bomen weer vol in het blad, dat is ook mooi.

Een vriendin van mij woont op de eerste etage. We drinken samen koffie en wandelen vaak. Op dinsdag gaan we naar de markt op de Leyweg, soms wandelen we heen en nemen we de taxibus terug. Ik heb een nieuwe heup en knie gekregen. Dan is het fijn dat er verzorging in de buurt is. Nu doe ik alles weer helemaal zelfstandig. Ik heb alleen één keer in de week huishoudelijke hulp.

Tijdens de coronapandemie was er niet zoveel te doen in het complex, maar nu beginnen de activiteiten gelukkig weer. Er is vaak muziek. Daar houd ik van. Vooral muziek uit de jaren 60.”

WoonZorgcentra Haaglanden

‘Wij staan altijd
voor u klaar.’

Rolf, Linda, Paul en Michelle van DELA

Ons ervaren team helpt u graag om het afscheid altijd persoonlijk en bijzonder te maken. Voor leden en ieder ander. Ga voor informatie naar dela.nl/denhaag of bel 070 217 09 10 voor een persoonlijk gesprek.

DELA
voor elkaar

Groene stad achter de duinen

Een nieuwe natuurdocumentaire over Den Haag

Onze stad kent vele gezichten. Wij zijn de Koninklijke Residentie, Stad van Recht en Vrede, de Ambasadestad en natuurlijk het centrum van de politieke macht. Maar er is meer dan de mens. We vergeten misschien wel het belangrijkste: onze eigen groene leefomgeving. Duinen, zee, parken, bossen, vijvers en wandelgebieden: de natuur is alom aanwezig in Den Haag. Het is tijd om juist die kant van Den Haag in de schijnwerpers te zetten. Letterlijk. Een wonderschone natuurdocumentaire over de veelzijdige natuur in de stad der steden, die is er nog niet. Maar hij is in de maak! *Groene Stad Achter De Duinen* vertelt het verhaal van onze natuur. De Noordzee met haar unieke kuststrook, ons schitterende duingebied, sprookjesachtige bossen, heerlijke wandelparken en waterpartijen – ja zelfs het onderwaterleven in de Hofvijver komt aan bod.

Den Haag is in vele opzichten een unieke stad, maar wist u dat ons leefgebied onderdeel is van een natuurpark, Hollandse Duinen? Ook dat is iets bijzonders en geeft ons niet alleen de mogelijkheid om van al dat moois te genieten, maar ook de verantwoordelijkheid om het natuurschoon te behouden en door te geven aan komende generaties. De natuurdocumentaire, die in 2024 in première gaat, zal ook worden ingezet voor educatiedoeleinden op scholen in en om Den Haag. Respect voor de natuur komt voort uit bewustwording. Wilt u helpen? Dat kan! Word donateur van dit project en help ons met het realiseren van de natuurdocumentaire *Groene Stad Achter De Duinen*. Op de website www.groenestadachterdeduinen.nl vindt u alle informatie én een voorproefje van de film. *Groene groet, Sjaak Bral, ambassadeur*

Vroem, Vroom...

In elke editie van De Haagse Tijden stapt autojournalist John Vroom weer even in een auto die vroeger door Den Haag reed.

Volkswagen 1500

Je ziet ze bijna nooit meer, maar tot mijn verbazing zag ik er één staan op de Groot Hertoginnelaan; een witte Volkswagen 1500. Groot was dan ook mijn verbazing toen Volkswagen dit model in 1963 introduceerde, na alleen Kevers en de VW-bus gevoerd te hebben, maar zij zagen natuurlijk ook wel aankomen dat veel Kever-rijders dit model ontgroeid waren en in de markt waren voor iets ruimers en duurders.

Om de VW-dealers niet op kosten te jagen voor nieuwe hefbruggen en rollenbanken mocht de nieuwe 1500 niet veel groter uitvallen dan de Kever en was de wielbasis van 2.40 meter dan ook heilig. Vandaar dit compacte model, waarbij de voorkant net zo lang was als de achterkant. De 1500 was leverbaar in twee uitvoeringen. De standaard 1500 en de 1500S met een zwaardere motor van 54 pk. Onder de achterklep van de 1500 lag de vier cilinder 1493 cc Boxer motor met 45 pk en een topsnelheid van 130 kilometer. In 1963 stond hij in de prijslijst voor 7.350 gulden. Boven de motor was onder de achterklep zelfs nog ruimte voor wat bagage, waarvan het grootste gedeelte een plek moest vinden onder de voorklep. Dat was de bedoeling, maar meestal

lag daar een zak zand, want deze Volkswagen was uiterst gevoelig voor zijwind en van fabriekswegen werd subtiel geadviseerd eerst de bagageruimte voor te beladen en daarna de achterruimte. In een tijd dat chroomstrips op auto's erg in waren, gold dat niet voor de standaard 1500. Supersaai kon je wel zeggen. Op de S-uitvoering werd mondjasmaat wat chroom toegevoegd. Het interieur was ook het toppunt van functionaliteit. Achter het bekende Volkswagen stuur, met de chromen halve maan claxonring, drie kloeke klokken voor de snelheidsmeter, benzinevoorraadmeter en een analoge tijd klok. Links een smal stripje met drukknoppen voor de verlichting en de ruitenwischer, met in het midden een draaiknopje waarmee je de ruiten-

wissersnelheid kon regelen. Dat laatste was uniek! In het midden van het stalen dashboard in de kleur van de auto een uitschuifbakje met een metalen plaatje dat tegelijkertijd naar boven kwam om de dashboardlak niet te beschadigen bij het as aftippen. Zeer doordacht. Daarnaast drie verticale schuifjes voor de routebepaling van de ventilatie of de verwarming, met daarnaast het handschoenenkastje. Net als bij de Kever was het dichttrekken van het portier iets

wat met een flinke ruk moest gebeuren als het portierraam niet open stond. Een soort vacuumeffect of zoiets. Het meubilair was net als bij de Kever strak, stevig en functioneel uitgevoerd. Achterin zelfs een uitklapbare middenarmsteun. De kloeke versnellingspook stond midden tussen de voorstoelen, met onder de handrem twee schuifjes waarmee je de verwarming of ventilatie kon inschakelen. En natuurlijk tochtraampjes met de traditionele sluiting die het in-

brekersgilde makkelijk maakte. Als we het dan toch over makkelijk maken hebben, wil ik niet onvermeld laten dat het peilen van de olie heel makkelijk kon gebeuren middels een draaiknop met peilstok aan de voorkant van de geopende achterklep, zodat de eventuele bagage op de afdekplaat van de motor niet verwijderd hoefde te worden. Superslim!

John Vroom
johnvroom@planet.nl

Beauties of the Sixties (72)

John Vroom (autojournalist)

Wat is dit een zoet plaatje! Roze Amerikaan met Alicia in haar roze outfit. Een bijpassende song uit 1965? Wat dacht u van *Sugar Pie Honey Bunch (I can't help myself)* van The Four Tops?

In de jaren '60 waren vrouwen en auto's nog onlosmakelijk met elkaar verbonden in promotie- en reclame-uitingen en geven nu een nostalgische blik op het tijdsbeeld van toen.

Haagse straatnamen, van Aca

In het vorig nummer van De Haagse Tijden heb ik iets verteld over het ontstaan en de achtergronden van Haagse straatnamen.

Door stadsuitbreidingen vereiste het bedenken van straatnamen steeds meer creativiteit. Welke naam wordt er op het bordje vermeld? Is het duidelijk wie de vermelde persoon is, hoe spreek je de naam uit en ook niet onbelangrijk: is hij of zij van onbesproken gedrag? En dan was het ook nog mogelijk dat een straatnaam een ongunstige klank kreeg. Dit leidde dan weer tot verzoeken om de naam te wijzigen.

Onvrede

We weten dat op het verzoek de naam van het Leegerf, of 'Lug-urf', te wijzigen in Bakkerstraat, gunstig werd beslist. Maar dit was een uitzondering. De eigenaren van panden in de Mallemolen, het Slijkeinde en de Haringkade hoopten ooit tevergeefs dat hun straat een welluidende naam zou krijgen waardoor de huuropbrengst zou stijgen! Voor de bewoners van de sloppen en stegen was de gemeente iets toegeeflijker, zodat bijvoorbeeld bewoners van de 'Slop van den houten Hamer' sinds 1885 in de Hamerstraat woonden. Enkele andere voorbeelden: Slop van de drie boeren werd Warmoezenierstraat en 't Slop van Fagel kreeg de naam Lange Lombardstraat.

Verhaspelen

Een van de problemen bij de naamgeving zijn de voor de bewoners lastig uit te spreken buitenlandse namen. Rond 1900 besloot de gemeenteraad de straten in het Regentessenkwartier en Duinoord te vernoemen naar wetenschappers en uitvinders. Vaak wisten de bewoners van deze straten niet waarom de betrokken persoon bekend was. Wie waren bijvoorbeeld Ampère of Watt? Ook werden de moeilijke buitenlandse namen op de vreemdste wijze verhaspeld. De bekendste zijn de Copernicusstraat, die al gauw de Koper Nikkusstraat werd genoemd, en de Marconistraat die vertaald werd in Macaronistraat. Bijzonder is ook de Stephensonstraat die soms vernoemd wordt naar de Engelse Stephen of naar de

Nederlandse Steffen. Overigens, hoe langer de naam hoe groter de kans op verbastering. Zo werd de Laan Copes van Cattenburch afgekort tot Laan Kobus.

Niet alleen buitenlandse namen maar ook de kennis van Nederlands-Indië liet wel eens te wensen over. Of was hier sprake van Haagse humor? De

"Copernicusstraat werd al gauw de Koper Nikkusstraat genoemd"

halte Malakkastraat werd door tramconducteurs afgeroepen als Malle Kastraat met als tegenhangster Bange Kastraat, ofwel Bankastraat. De lezers zullen ongetwijfeld meer voorbeelden kennen. Zo lijkt mij de Acaciastraat een mogelijke tongbreker.

De jaren 1940-1945

In de Tweede Wereldoorlog waren vanaf 1942 straatnamen die verwezen naar koningin Wilhelmina en prinses Juliana verboden. De locoburgemeester besliste dat de Wilhelminastraat voortaan Agathastraat moest worden genoemd. Een jaar later moesten ook alle straten die vernoemd waren naar bekende

Herengracht

Foto: Willem Vermeij, Dienst Stedelijke Ontwikkeling, collectie HGA

Namen met literaire waarde

Na de oorlog werden veel nieuwe wijken uit de grond gestampt met veel nieuwe straten en dus even zoveel nieuwe straatnamen. Maar inmiddels raakte de voorraad naamgevers uitgeput. Historische figuren, kunstenaars, militairen, zeehelden, rivieren, planten, bomen en vruchten; alles was al vernoemd. Dat knelde toen omstreeks 1955 originele straatnamen moesten worden

bedacht voor vier nieuwe wijken in het uitbreidingsplan Mariahoeve. De Haagse straatnamencommissie kwam er niet uit. De redder in nood kwam uit onverwachte hoek. De bekende letterkundige Ferdinand Bordewijk (1884-1965) - advocaat in Den Haag - besloot de commissie te helpen. Hij was daarvoor de aangewezen persoon. Want als schrijver was het verzinnen van originele namen zijn specialiteit. Iemand die namen bedacht als

Laan Copes van Cattenburch

aan Hendrik Doeffstraat heten. Hendrik Doeff (1777-1835) was geen filosoof, maar omstreeks 1800 het opperhoofd van de Hollandse handelspost op het Japanse Decima.

Kornalijnhorst

Gezien naar de Diamanthorst, 1970. Namen bedacht door Ferdinand Bordewijk. Foto: F.H. van Dijk, collectie HGA

Laan Copes van Cattenburch, ook wel Laan Kobus genoemd. Foto: Dienst Stedelijke Ontwikkeling, collectie HGA

nciastraat tot **Z**warteweg - deel 2

Mallemolen

Foto: Harry van Reeken, collectie HGA

Katadreuffe en Klotterbooke moest ook in staat worden geacht bijzondere straatnamen te bedenken.

Bordewijk voldeed aan deze verwachting. Om te beginnen door het woord 'straat' niet te gebruiken! In plaats daarvan kwamen achtervoegsels: -kamp, -burg,

-horst en -land. De 'kampen' werden gekoppeld aan graansoorten. De 'burgen' werden in verband gebracht met inwoners van bepaalde landen. Edelstenen waren verbonden met de horsten en vrouwennamen met landen. Combinaties die verrassend en soms vreemd klinken. Bij Ursulaland denk je onwillekeurig aan

de zuster van Prikkebeen. Dignaland klinkt poëtisch. De fantasie van Bordewijk komt helemaal tot uiting in de 'horsten': Onyxhorst, Amethisthorst en Kornalijnhorst. Burgemeester en Wethouders waren zo onder de indruk van deze naamgeving dat zij in 1957 bij de gemeenteraad het voorstel indienden om uit te gaan van de door Bordewijk bedachte namen.

Goed of fout

Met uitzondering voor leden van vorstenhuizen worden straten zelden vernoemd naar nog levende personen. Want wanneer een naam op een straatbord prijkt, gaat men ervan uit dat hij of zij van onbesproken gedrag is en blijft. Maar op iedere regel zijn wel uitzonderingen. In Den Haag kregen de uitvinders Thomas Alva Edison (1847-1931) en Guglielmo Marconi (1874-1937) al in 1904 'hun' straat. In Loosduinen besloot de gemeenteraad onder voorzitterschap van burgemeester Hendrik Willem Hovy (1868-1933) in 1923 - kort voor de annexatie door Den Haag - niets minder dan een laan te vernoemen naar burgemeester Hendrik Willem Hovy! Andere Loosduinse oud-burgemeesters moesten genoegen nemen met een straat. Van recentere datum is de naamgeving van het Willem Dreespark

de straatnamencommissie op de hoogte van het feit dat deze figuren tijdens de oorlog openlijk collaboreerden met de bezetter! Polet, een NSB'er, adviseerde Seyss-Inquart op het gebied van kunst en cultuur. Kropholler stond ook niet afwijzend tegenover de 'Nieuwe Orde'. Hij was lid van het fascistische en fel antisemitische Zwart Front. Ook was hij lid van de Kultuurkamer en publiceerde onder andere in Nationaal Socialistische bladen. Naar aanleiding van vragen in de gemeenteraad stelden Burgemeester en Wethouders een onderzoek in naar het oorlogsverleden van Polet en Kropholler. Dit onderzoek leidde er toe dat de naam van Polet werd verwijderd van de straatnaambordjes en vervangen door Toon Dupuis (1877-1937). De vernoeming naar Kropholler bleef ongewijzigd. Waarom is onduidelijk. Maar het blijft wrang dat iemand die de kant koos van de Duitsers wordt geëerd met een straat én een kade die niet ver liggen van de Gerrit van der Veenlaan. Gerrit Jan van der Veen (1902-1944) was beeldhouwer en verzetsheld, die in 1944 door de Duitsers werd gefusilleerd.

Besluit

Wie wil er wonen in een straat zonder naam? Uit het voorgaande blijkt dat het geven van zo'n naam niet altijd eenvoudig is. Het kan leiden tot misver-

Burgemeester Hovylaan

Mr. dr. H.W. Hovy (1868-1933), burgemeester van Loosduinen. Foto: collectie HGA

in 1968. Willem Drees werd dat jaar 82 en had nog twintig jaar voor de boeg.

Maar ook als de straatnaamgever is overleden, is dat nog geen garantie voor een vlekkeloze levenswandel. In de jaren 1980-1984 werden buurten in Houtwijk vernoemd naar onder andere kunstenaars en architecten. Een van de straten was genoemd naar de beeldhouwer Johan Polet (1894-1971) en de ander naar de architect Alexander Kropholler (1881-1973). Waarschijnlijk was niemand bij

standen; hoe overtuig je iemand dat je in de Mallemolen woont? Vaak is onduidelijk naar wie de straat is vernoemd. Het zijn veldheren en staatslieden die nu onbekend zijn. In Houtwijk heeft men daar iets op gevonden door het beroep van de naamgever te vermelden; bijvoorbeeld geen Berlagelaan maar Architect Berlagelaan. Kortom, wie zich verdiept in de achtergronden van de Haagse straatnamen kan voor leuke en ook minder leuke verrassingen komen te staan.

Kees de Raadt
raadtvandeleeuwen@ziggo.nl

ie HGA

Mr. F. Bordewijk, bedenker van originele namen. Foto: Literatuurmuseum

NO SOIL
NO FOOD

SAVE SOIL .org

A Journey to Save Soil
100 days • 26 countries • 30.000 km

Bringing together experts,
global leaders and citizens.

Join the conversation

Conscious Planet
A movement of our times

Save Soil biedt oplossingen voor bodemherstel

Vanaf 21 maart vinden in Europa belangrijke ontmoetingen en gesprekken plaats met politieke leiders, influencers en burgers om beleidsveranderingen te versnellen die de wereldwijde bodemdegradatie een halt toeroepen. Initiator is Conscious Planet - Save Soil, een beweging die wordt gesteund door het Wereldvoedselprogramma.

Eerder deze maand tekenden regeringsleiders, ministers van Volksgezondheid, Landbouw en Milieu van vier Caribische naties en president Dr. Irfaan Ali Van Guyana het Save Soil memorandum van overeenstemming om de gezondheid van de bodem te herstellen. De focus van Conscious Planet ligt de komende tijd op Europa. Na een bezoek aan Engeland, staat op 22 maart Nederland op de agenda.

Initiatiefnemer van Conscious Planet - Save Soil, Sadhguru Jaggi Vasudev presenteerde het Soil Revitalization - Global Policy Draft & Solutions Handboek, aan de Caribische leiders. Dit handboek is tot stand gekomen in overleg met de beste wetenschappers ter wereld en biedt oplossingen voor bodemherstel,

waarbij rekening is gehouden met de breedtegraad, het klimaat, de economische omstandigheden en de traditionele landbouwpraktijken van elke regio.

De noodzaak om wereldwijd te focussen op het gezond maken van de bodem is groot. Het Desertificatieverdrag voorspelt dat het sterven van de bodem realiteit wordt als het bodemverval in het huidige tempo doorgaat. Bovendien schat de Voedsel- en Landbouworganisatie van de Verenigde Naties, dat het leven in de bovenste bodemlaag wereldwijd binnen zestig jaar kan zijn uitgestorven.

Tegen 2045 dreigt een daling van de voedselproductie met 40% als de bevolking de

9,3 miljard passeert. Het sterven van de bodem kan wereldwijd tot catastrofale situaties leiden, zoals voedsel- en watertekorten, droogtes en hongersnood, ongunstige klimaatverandering, massale volksverhuizingen, oorlogen en het uitsterven van soorten in een nooit eerder gezien tempo.

Conscious Planet - Save Soil wordt gesteund door het Milieuprogramma van de Verenigde Naties, het Wereldvoedselprogramma, Partnership For Change en bekende mensen als Dr. Jane Goodall, Zijne Heiligheid de Dalai Lama en Tony Robbins.

In Nederland onderschrijft onder meer Z.K.H. Prins Carlos de Bourbon de Parme deze beweging.

STAGE ENTERTAINMENT PRESENTEERT

Stage
ENTERTAINMENT
NEDERLAND

**HIJ
GELOOFT
IN MIJ**

DE ANDRÉ HAZES MUSICAL

**€10,-
lezers-
voordeel***

Te zien in Amare Den Haag **Hij Gelooft in Mij** de André Hazes musical

OPRECHT, GEESTIG EN ONTROEREND

De musical vertelt het verhaal van onze grote volksheld. De grote Hazes-hits illustreren de toppen van zijn succes, maar ook zijn persoonlijke dalen.

Je hoort onder meer 'Bloed, zweet en tranen', 'Een beetje verliefd', 'Droomland', 'De vlieger' en natuurlijk 'Zij gelooft in mij'.

- Boek nu met **€10,- voordeel** per kaart
- **5 t/m 10 april** in Amare Den Haag

Boek nu jouw kaart via
hazesdemusical.nl/haagsetijden
of scan de QR-code

* Kijk voor de actievoorwaarden op bovenstaande URL

Marcello en Els (W)eten Wat Lekker Is

GARUDA by Ron Gastrobar
Indonesia

In 1949 opende het legendarische Indonesische restaurant Garoeda haar deuren. Ruim 70 jaar was het een begrip en niet alleen in Den Haag maar in heel Nederland. Er zijn bijvoorbeeld heel wat afspraken tussen politici gemaakt tijdens de rijsttafel... Na een korte sluiting door de NVWA in 2017 viel in 2020, mede door corona, definitief het doek voor Garoeda. Sophie Hadjidakis, Mady Wigleven en haar partner Richard van Leeuwen, bekend van o.a. The Harbour Club, hebben in nauwe samenwerking met Ron Blaauw de zaak nieuw leven ingeblazen. Weer Indonesisch maar dan van deze tijd. Garoeda werd Garuda by Ron Gastrobar Indonesia.

De felblauwe Garuda neon met bijzondere vogelkop-G valt direct op als we over de Kneuterdijk aan komen lopen. Binnen is de zaak compleet veranderd, de eetzaal op de begane grond heeft plaatsgemaakt voor een grote open keuken met een paar kleine tafeltjes en een bar waar je met zicht op de keuken kan eten. Verder is het hele pand verbouwd en opnieuw smaakvol ingericht. We krijgen een tafeltje op de vide en kijken zo de keuken in. De keukenbrigade lijkt wel een rock and roll band; tattoos, oorbellen, bandana's en gekke sikjes!

Indonesia Post #1
Al snel komt de kaart - Indonesia Post Issue #1 - op tafel, ernaast wat emping en

kroepoek met een lekker dipje. Eerst maar even een aperitiefje; voor Els een cava en op aanraden van Garuda voor Marcello de cocktail Roku G&T (Roku Japanese Craft Gin, kumquat, zwarte peper en Fever Tree Indian Tonic). Erbij als snack de Loempia Bebek; loempia van eend, rijstvermicelli en gekruide ketjapsaus met steranijs. De Indonesia Post is een A4'tje met een niet al te uitgebreid menu; 4 snacks, 4 aperitiefjes, 6 shared dishes, een rijsttafel met 12 gerechten, 5 side dishes, 5 maal saté en tot slot 4 desserts.

Super nieuwsgierig
We zijn super nieuwsgierig naar de shared dishes, overleggen met de zeer attente bediening en kiezen drie gerechtjes. We beginnen met de fake(!) tartaar (tartaar van tomaat met kokoslimoensaus, gepof-te rijst en spinazie). Het is een te gekke

naam voor een fantastisch gerechtje. Dan komt de Kepiting Lunak (soft shell crab, pandansaus, spinazie, tuinboon), een voor ons onbekende erg goede en smaakvolle combinatie. We drinken er de hele tijd een frisse lichtgekoelde Spätburgunder (= Pinot Noir) bij, volgens ons samen met Beaujolais de beste begeleiding van oosterse gerechten. We hebben lang getwijfeld tussen Iga Babi Bakar (Ron's famous ribs) en de saté kambing. Het werd de kambing en die was precies goed; lekker geitenvlees met een stevige beet. We sluiten af met

een apart dessert Kue Dadar Ijo (pandan pannenkoek, kokos, mango sorbet), mooie groene en vooral lekkere pannenkoekjes. Modern Indonesisch eten in een bijzondere omgeving en ook nog eens op een legendarische plek? GARUDA by Ron Gastrobar Indonesia!

Op een rijtje
GARUDA by Ron Gastrobar Indonesia
Kneuterdijk 18a, Den Haag
070 7435187 - www.garuda-den Haag.nl

Snacks	€ 8,50
Aperitief	€ 6,50 – 14,-
Shared Disches	€ 17,50
Rijsttafel	€ 31,50
Sides	€ 6,-
BBQ Saté	€ 15,-
Desserts	€ 9,50
Drankjes	gewoon+

HAAGSE KWESTIES

?

!

Idee voor een Haagse kwestie?

Mail naar Milja de Zwart: haagsekwesties@dehaagsetijden.nl

Saharazand daalt neer op verkiezingsdag

Vijf weken geleden schreef ik dat ik de ware verkiezingskoorts miste. Ik mijmerde zelfs over de wildplakkers van weleer, die elkaars posters overplakten in de strijd om zetels in de gemeenteraad. Ze zijn vervangen zijn door enorme elektronische borden, waarop een onoverzichtelijke lappendeken van posters geprojecteerd wordt. Werkt voor geen meter.

Vlak voor de gemeenteraadsverkiezingen zag ik dan ook dat een aantal partijen het daar niet bij had gelaten. Hart voor Den Haag van Richard de Mos had de halve stad behangen met zijn eigen beeltenis. Maar liefst vier stuks boven de Koningstunnel. Een hele rij op de middenberm van de Burgemeester Patijnlaan. Langs de Lekstraat. Met heel af en toe een andere ertussen. Zoals die van het hoofd van Forum voor Democratie. Die overigens in Den Haag helemaal niet verkiesbaar was en ook echt niet op die ene zetel gaat zitten die de partij won. Vlakbij het Schenkviaduct schiet ik in de lach; iemand heeft hem een hitlersnorretje gegeven – ook dat is vrijheid van meningsuiting.

overzichtelijker en vooral ook netter werd geacht om ze alleen nog op die grote borden toe te staan. Tegelijkertijd wil natuurlijk niemand in verkiezingstijd boas afsturen op politieke partijen. Ik denk dat dit dan ook onder het typisch Hollandse hoofdstuk valt dat 'gedogen' heet.

Ik vraag me af of het eigenlijk wel mag, al die posters om lantarenpalen klemmen. Ik dacht dat het

want er waren maar liefst 495 kandidaten op 21 lijsten verkiesbaar. En dan kon ik nog eens kiezen uit 276 stembureaus. Dat laatste heb ik aangepakt vanuit logistiek perspectief. Plus een snufje nieuwsgierigheid. Langs de fietsroute naar mijn werk vond ik De Tempel. In dit markante voormalige bankgebouw aan het Prins Hendrikplein zat vroeger een discotheek, maar tegenwoordig huist de gemeentelijke afdeling archeologie erin. Van de binnenkant zag ik alleen niet veel. Er stond geen rij kiezers te dringen en een efficiënte looproute loodste me in een mum van tijd van aanmeldbalie naar stembokje, stembus en uitgang.

Grauwsluier

Het prachtige lenteweekend dat ons dit weekend nog beloofd was viel intussen een beetje tegen. Lichte

bewolking begon 's middags de blauwe lucht te sluieren. Sterker, de witte wolkenlierten verkleurden langzaam geel van het Saharazand dat uitgerekend op verkiezingsdag koers zette naar Nederland. Eind middag hing er een grauwsluier over de stad en was de belofte van lente verschoven naar het weekend.

Na sluiting van de stembureaus is duidelijk dat de opkomst laag was. Maar twee van de vijf Haagse kiezers zijn gaan stemmen. "Ik baal daarvan", zei burgemeester Jan van Zanen daarover. Trendwatchers en opiniepeilers gaven in de loop van de avond als reden op dat kiezers niet wisten op welke partij ze moesten gaan stemmen. Ik moet bekennen dat ik daar ook een beetje last van had. Maar toen ik me realiseerde dat ook dit weer zo'n typisch Hollands hoofdstuk is, namelijk dat we het liefst zouden zien dat elke Nederlander een eigen partij had, heb ik me daaroverheen gezet. Ik vulde stemwijzers en kieskompassen in en kwam tot een keus.

Winnaars en verliezers

De dag na de verkiezingen waren de winnaars (De Mos, D66, Partij voor de Dieren), de verliezers (Haagse Stadspartij, PVV, 50PLUS) en de nieuwkomers in de Haagse raad (Denk, Forum) bekend. Alle andere partijen bleven op hun plek. Getalsmatig lijken er daardoor veel coalities van partijen mogelijk te zijn. Toch kan het aantreden van een nieuw stadsbestuur nog een ingewikkeld puzzeltje blijken. Allereerst ligt het voortouw bij Hart voor Den Haag als grootste partij. Maar bij D66 of GroenLinks hoeft De Mos niet aan te kloppen, die sloten samenwerking bij voorbaat uit. Ten tweede noteerde Omroep West drie maanden geleden al dat het piepte en kraakte in de huidige coalitie van 5 partijen - D66, VVD, GroenLinks, CDA en PvdA. Ik vraag me nu af of dat misschien een voorbode was. Zou er Saharazand in de democratische machinerie gestoven zijn? Ik ben benieuwd...

Een van de grootste brieven

In 2019 verhuisde ik van de Veluwe naar Den Haag. Ik ontmoette daar nieuwe mensen, zoals mijn buurtgenote Jeanette Lotz. Zij vertelde mij tijdens een fietstochtje over een oudere heer die bij haar om de hoek woont, samen met zijn zwart-witte kat Plumeau. Hij was op zoek naar een schrijver die een verhaal zou kunnen maken op basis van zijn familiegeschiedenis.

Boem (C.A. van Ravenswaaij) vertelde mij dat hij een paar jaar geleden, na het overlijden van zijn vrouw, bij het opruimen in een kast een koffer had gevonden. Daarin vond hij ruim duizend brieven, verzameld door zijn tante Corry - de zus van zijn vader - die in Bry-sur-Marne (in de buurt van Parijs) woonde. Na omzwervingen via hun familie in de Verenigde Staten kwam een gedeelte van de Nederlandstalige brieven bij Boem in Den Haag terecht. Na het overlijden van zijn geliefde Marlene begon Boem met het uittypen van de brieven, om zichzelf af te leiden van zijn verdriet. Ruim drie jaar lang werkte hij ze een voor een uit. De brieven waren moeilijk leesbaar, ze dateerden uit de periode van 1873 tot 1961. Vaak waren het dunne luchtpostvelen. En sommige brieven waren ingrijpend gecensureerd door de Duitsers tijdens de Tweede Wereldoorlog.

Ik zag een verhaal in de brieven dat verteld moest worden en besloot er een boek van te maken. In het boek *Theodoor* vertel ik het verhaal van de familie Van Ravenswaaij, vanaf het laatste decennium van de negentiende eeuw tot aan het begin van de zestiger jaren van de twintigste eeuw. Het is gebaseerd op de

persoonlijke brieven van familieleden in Europa, de Verenigde Staten en Indonesië. Deze zijn door mij bewerkt en vermengd met persoonlijke verhalen van Boem tot een leesbaar familie-verhaal over en tijdsbeeld van een nog altijd relevante periode van onze Nederlandse koloniale geschiedenis.

Het verhaal speelt zich afwisselend af in Nederland, Frankrijk, Duitsland, Borneo, Sumatra, Java en de Verenigde Staten. In vreedstijd en tijdens de twee wereldoorlogen. Gelukkige momenten, zoals geboorten, huwelijken en vakanties, worden voortdurend afgewisseld met bombardementen, vervolgingen en hongersnoden. Er is sprake van een centraal familiethema dat in alle generaties terugkomt: een onmetelijke bewijs- en prestatiedwang – het was niet snel goed genoeg. Ik besloot er één familielid uit te lichten, om overzicht te houden: de vader van Boem, Theodoor Samuel van Ravenswaaij.

Reis naar Indonesië

Nadat ik de brieven had gelezen, besloot ik op reis te gaan in het voetspoor van Theo van Ravenswaaij. Ik was nog nooit in Indonesië geweest en ik wilde graag meer gevoel krijgen bij het leven

van Theodoor als arts in het ziekenhuis in Tebing Tinggi, vlak bij Medan op Sumatra. In januari 2020 stond ik met een map vol brieven van Van Ravenswaaij in mijn hand in de tuin voor zijn voormalige huis. Dat had hij in 1921 in Tebing Tinggi laten bouwen, recht tegenover het ziekenhuis, dat er nog steeds is.

Overweldigd door de hoeveelheid brieven en verhalen probeerde ik mijn weg te zoeken. Na mijn terugkeer uit Indonesië was ik al een aantal maanden aan het schrijven, toen er een berichtje van Lisa van Ravenswaaij binnenkwam: "Jasmine,

Het stenen nijlpaardje dat Boem van Ravenswaaij na het bombardement terugvond in het puin. Foto: Frank van de Leer

I've got a surprise for you." Bijgevoegd waren foto's van reiskoffers vol brieven, foto's en ansichtkaarten. Lisa had nog eens vierduizend brieven gevonden. De hoeveelheid was nauwelijks te overzien. Ik had al begrepen van medewerkers van

De familie Van Ravenswaaij, omstreeks 1948

De broers Alexander en Theodoor van Ravenswaaij als artsen tijdens de Eerste Wereldoorlog

het Haags Gemeentearchief dat met deze collectie van duizend brieven dit al de grootste collectie Haagse familiebrieven was. Deze vondst maakte de collectie nog omvangrijker. Echter door de reisrestricties was het

helaas niet mogelijk om naar de Verenigde Staten af te reizen, of vice versa. Dus als ik van een bepaalde periode brieven miste, stuurde ik een berichtje naar de VS: "Can you help me out Lisa?" Lisa dook dan in een van

Afscheid van Theodoor van Ravenswaaij als huisarts in Den Haag

ncollecties van Den Haag

Het huis aan de Bankastraart 24, met apotheek van de vader van Theodoor, Arie van Ravenswaaij

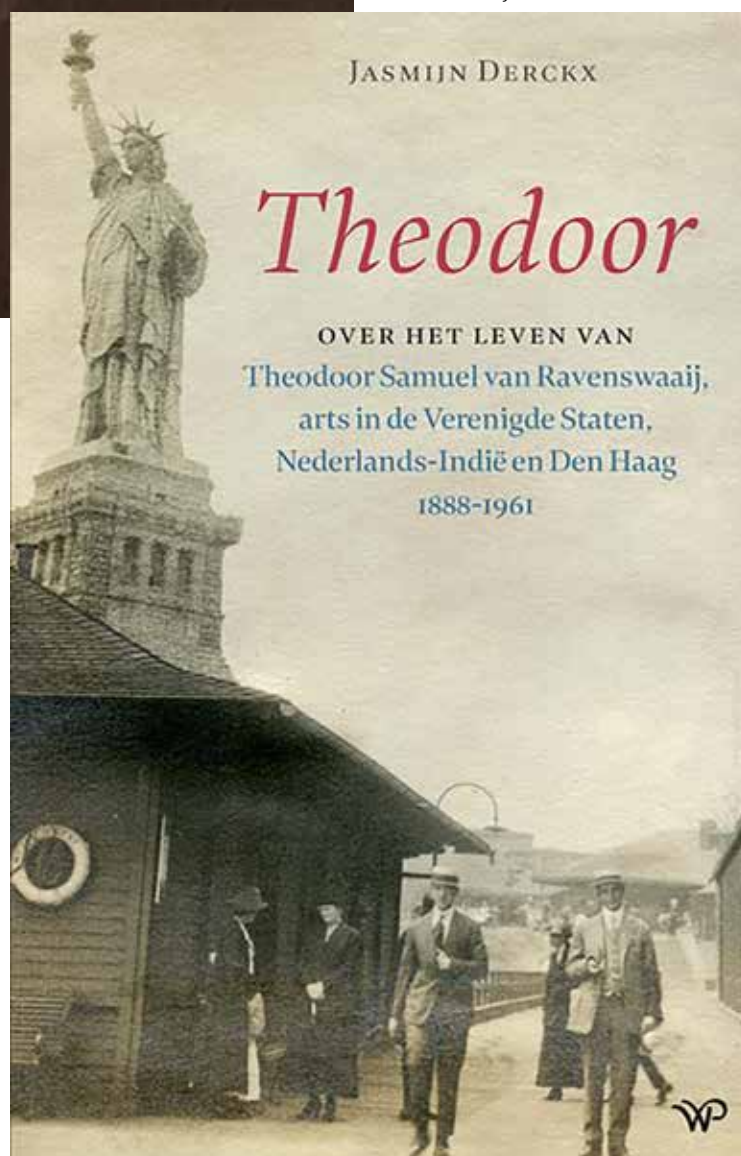
de koffers en maakte een kopie van de desbetreffende brief of ansichtkaart. De brieven die zich nu nog in de Verenigde Staten bevinden, zullen te zijner tijd ook naar het Haags Gemeentearchief worden overgebracht, ter archivering en voor verder onderzoek.

Met de hulp van schrijfster en schrijfcoach Vilan van de Loo ging ik aan de slag met het categoriseren van de duizenden brieven. Een eeuw aan Haagse familiegeschiedenis trok aan mij voorbij. Ik las over de ontdekking van de elektriciteit, de opkomst van moderne communicatiemiddelen, van fotografie, televisie en luchtvaart, de ontwikkeling van de scheepvaart. Ik probeerde mij voor te stellen hoe het in die dagen geweest moest zijn voor de overgrootouders van Boem op Borneo, hoe het was om soms wel drie maanden te moeten wachten op een berichtje van een van je kinderen in Europa. Want moeders wisten in tijden van oorlog, cholera, tyfus of de Spaanse

Griep soms maanden niet of hun kind nog wel in leven was. Voor ons is het normaal om met moderne techniek contact te houden met onze geliefden over de hele wereld, maar door het lezen van dit boek realiseer je je hoe bijzonder dit eigenlijk is.

De hoofdpersoon van dit verhaal, Theodoor Samuel van Ravenswaaij, werd in 1888 in Den Haag geboren. Hij woonde in de Verenigde Staten, op Sumatra en in Den Haag. Zijn leven is tekenend voor hoe het ging 'in die dagen'. Het is het leven van een jongen die opgroeit in een gezin met een vader die vecht in de oorlog in Atjeh en met een moeder die de dochter is van Duitse zendelingen die Dajakkers bekeren op Borneo. Na zijn studie Geneeskunde in Leiden moet hij tijdens de Eerste Wereldoorlog meteen als arts in het leger dienen. Vervolgens bouwt hij aan zijn toekomst door zich als arts op Sumatra te vestigen.

Van Ravenswaaij raakt op verschillende momenten in

Omslag van het boek 'Theodoor'

zijn leven alles kwijt. Door de economische crisis, de Tweede Wereldoorlog, door ziekte en door rampspoed. Daarnaast wordt Van Ravenswaaij geïnterneerd in Kamp Amersfoort, omdat hij zich heeft aangesloten bij het artsenverzet. Ten tijde

van het bombardement op Bezuidenhout is hij de laatste nog aanwezige huisarts en helpt hij de gewonden, die bij hem thuis naar binnen worden gedragen. Hierna wordt ook zijn huis volledig verwoest. Na de oorlog is er de wederopbouw, maar

helaas overlijdt dan zijn jonge vrouw en blijft hij met twee kinderen achter. In de jaren die volgen, blijft de liefde voor zijn patiënten leidend voor de keuzes die hij moet maken. De rode draad in de familiebrieven is het familietrauma, het – over de hele wereld – met elkaar contact proberen te houden in tijden van gebrekkige communicatiemiddelen. De band tussen de familieleden blijkt onverwoestbaar sterk te zijn, en de levens van de voorouders zijn leidend voor de keuzes van volgende generaties.

Door het lezen van dit boek, met volledige titel *Theodoor Samuel van Ravenswaaij. Arts in de Verenigde Staten, Nederlands-Indië en in Den Haag (1888-1961)* reis je mee door de tijd, een eeuw geschiedenis trekt aan je voorbij. Ik heb het zo proberen te schrijven dat je aan de hand van deze familiegeschiedenis de Nederlandse geschiedenis veel beter kunt begrijpen. Omdat het verhaal zich grotendeels in Den Haag afspeelt zijn er wellicht nog mensen die Theodoor van Ravenswaaij of andere familieleden hebben gekend. Ik zou het heel erg waarderen wanneer u mij dan een bericht stuurt.

Jasmijn Derckx
jderckx@xs4all.nl
www.jasmijnderckx.nl

Programmagids Omroep West

De komende weken zie en hoor je onderstaande programma's bij Omroep West. Daarnaast houden we je natuurlijk altijd op de hoogte van al het nieuws.

89.3 Radio West maandag t/m vrijdag

06.00 uur West Wordt Wakker Nieuws uit de regio en van daarbuiten, met Tjeerd Spoor en Jorinda Teeuwen.

10.00 uur Aan de Bak Gezellig programma met Patrick van Houten.

12.00 uur Menno in de Middag Menno Tamming serveert een afwisselende lunch met het nieuws uit de regio, leuke prijzen en gasten uit de wereld van theater, film, muziek en televisie.

14.00 uur Muziek aan Zee Marjolein Visser draait heerlijke muziek.

16.00 uur West komt Thuis Melle Tuik neemt de dag met je door en draait fijne muziek. (tot 19.00 uur, daarna non-stop muziek).

89.3 Radio West zaterdag

09.00 uur UIT! Rogier van der Zanden geeft je uitgaanstips.

12.00 uur Broodje Bral Sjaak Bral neemt de actualiteit met je door.

14.00 uur Zuid-Holland Sport Met alle topamateur voetbalwedstrijden die in Zuid-Holland worden gespeeld.

18.00 uur Muziek voor Volwassenen Johan Derksen draait blues, country en americana (tot 21.00 uur, dan non-stop muziek).

89.3 Radio West zondag

07.00 uur Klassiek op West (herhaling om 21.00 uur) Aad de Been draait bekende en onbekende klassieke- en wereldmuziek.

09.00 uur UIT!

10.00 uur Muziek van alle Tijden (herhaling om 17.00 uur) Pieter Kuipers draait muziek op verzoek.

12.00 uur Adres Onbekend Zoektochten naar uit het oog verloren bekenden

14.00 uur Vroeger werd Later Ron Davids haalt herinneringen op. (tot 17.00 uur, daarna non-stop muziek).

19.00 uur Muziek voor Volwassenen Met Johan Derksen (tot 21.00 uur).

TV West maandag t/m vrijdag

Dagprogramma's vanaf 17.00 uur: (daarna herhalingen)

ma: The Mall Serie over de bouw van het winkelcentrum in Leidschendam.

di: Team West Opsporingsprogramma met Kirsten van Dissel.

Zeegezichten Over de invloed van de zee op kunst in Den Haag.

wo: Merlijn over de Atlantikwall Merlijn Passier gaat op zoek naar sporen van de Atlantikwall. Onderweg komt hij mooie verhalen en mensen tegen.

do: Bij ons in Loosduinen Fred Zuiderwijk trekt door Loosduinen (vanaf 31 maart de nieuwe serie **Bij ons is Escamp**).

vr: Hart voor Muziek Zing mee met Hollandse muziek.

17.30 uur TV West Nieuws

17.45 uur Weer Het weerbericht met Huub Mizze.

TV West zaterdag

07.30 uur TV West Weekoverzicht

17.00 uur Westdoc Op 26/3 **De Ontdekking van Mondriaan**, over Piet Mondriaan en interviews met bijzondere mensen over hoe deze kunstenaar hen heeft geïnspireerd. Op 2/4 **Stefan Verhuist**, portret van Stefan uit Leiden, die op zijn 27e bereikte wat velen in zijn omgeving niet hadden verwacht: hij studeerde af, vond werk en gaat op zichzelf wonen.

TV West zondag

09.00 uur Hoop & Leven De universele kerk van Gods Rijk.

10.00 uur Concert Residentie Orkest Brahms 1e symfonie (alleen elke laatste zondag van de maand, herhaling om 11.00 uur).

17.00 uur Westdoc (herhaling zaterdag)

20.00 uur TV West Sport met een overzicht van de gespeelde wedstrijden in het topamateurvoetbal in de regio.

Alle programma's op TV West worden herhaald. Kijk voor alle uitzendtijden op Omroepwest.nl of in de gratis Omroep West app.

De mooiste kasten op maat gemaakt
#WijHelpen

Bezoek onze showroom

WWW.HOUTWINKELZAAG.NL | Laan van Meerdervoort 258 | 070-3452700

Ontdek je plekje in de wijk

Wandel met ons mee en ontdek actief je wijk!

Vanuit de **5 buurthuizen van Schroeder** bieden wij gratis themawandelingen aan in de wijk. Langs de route krijg je informatie over organisaties in de wijk en wat zij jou kunnen bieden op gebied van elkaar **ontmoeten, bewegen of gezonde voeding**.
Scan de QR code, voor meer info:

Meld je aan!

Locaties buurthuizen
Loosduinsekade 156
Kerketuinenweg 21
Torenstraat 2
Westduinweg 196
Fahrenheitstraat 343

Wandel je mee?

1. Ontmoeten
2. Bewegen
3. Gezonde voeding

Meld je aan voor de wandelingen met gids via ontdekjeplekje@schroeder.nl of telefonisch via **06 24174238**
Hanneke Frijling
Sociaal beheerder buurthuizen Schroeder

natuurlijk GRATIS

Zien we jou bij een van deze theatervoorstellingen?

RIJSWIJKSE SCHOUWBURG

Trompettist in Auschwitz
Herinneringen van Lex van Weren
di 5 apr - 20:00 uur

Dutch Swing College Band
Ministry of Jazz
di 12 apr - 20:00 uur

Jeanette Scheffer, Yvonne Keuls en Rik Fennis
Twee zusters in de kunst en een hartstochtelijke heer
vr 22 apr - 20:00 uur

The Silent Movie project
Laurel and Hardy
za 30 apr - 20:00 uur

King Lear
Fred Delfgauw en Ida van Dril
za 30 apr - 20:00 uur

rijswijkseeschouwburg.nl

Eropuit!

Organiseert u een leuke activiteit waar onze lezers blij van worden? Mail uw activiteiten of tips naar info@dehaagsetijden.nl of bel: 070 - 360 76 76

Munten, postzegels, bankbiljetten en ansichtkaarten

Ergens slingeren nog de postzegelalbums van opa op zolder. Waar zijn de munten van pa eigenlijk gebleven? En zijn die ansichtkaarten bestemd voor het oud papier? U bent niet de enige met vragen over een verzameling munten, postzegels, papiergeld, ansichtkaarten of penningen. Daarom houdt de Munten- en Postzegel Organisatie (MPO) elke woensdag een open inloopdag. Wie zijn of haar verzameling deskundig en gratis wil laten beoordelen, kan tussen 10.00 en 16.00 uur terecht bij de MPO, Energieweg 7, IJsselstein, nabij Utrecht. Aansluitend is er desgewenst advies met betrekking tot verkoop of verzekering. Informatie: 030-6063944 of kijk op www.mpo.nl.

Goud, zilver, kunst, curiosa en militaria

In de la ligt nog die gouden ketting van oma. Ergens ligt nog een potje met oude sieraden. Dat oude beeldje of die zilveren miniatuurtjes in de kast, zijn die nog wat waard? En hebben die oude onderscheidingen en militaire spulletjes nog waarde? Allemaal vragen met betrekking tot goud, zilver, kunst en curiosa of militaria. Bezoek eens onze open inloopdag, elke donderdag van 10.00 tot 16.00 uur. U bent dan welkom bij MPO/Heritage op de Energieweg 7 te IJsselstein, vlakbij Utrecht, voor een gratis en vrijblijvende taxatie. Aansluitend krijgt u desgewenst advies met betrekking tot verkoop of verzekering. Voor meer informatie: 030-6063944.

Raj Mohan - Blues met Hindi, Urdu en Sarnami

De Amerikaanse blues, ooit ontstaan uit gedwongen migratie, vindt in Raj Mohan een parallel verhaal. Als achterkleinkind van Indiase contractarbeiders verhuisde hij vanuit Suriname naar Nederland (1974). Hij ontpopt zich tot een charismatisch singer-songwriter, die de blues vertolkt om het even gezongen in het Hindi, Urdu en Sarnami. Daarin combineert Mohan klassieke liederen uit Noord-India (ghazals) met zelfgeschreven repertoire. Het kloppend hart van zijn performance vormt de verborgen geschiedenis van de 'Katraki'. Na de officiële afschaffing van de slavernij (1863) verschepte Nederland tussen 1873-1916 zo'n 35.000 Indiase contractarbeiders naar Suriname. Het transportschip Lalla Rookh werd sindsdien het symbool van deze postkoloniale 'slavernij' die in 2023 uitgebreid wordt herdacht. Hun nazaten (350.000), met Raj Mohan als fakkeldrager, zetten vandaag deze muzikale erfenis voort.

Wanneer & waar: vr 25 mrt, 20.15u, Theater De Nieuwe Regentes, Weimarstraat 63
Meer info via www.denieuweregentes.nl

Irish Wintersongs - St. Patrick's Day Continued Scheveningen

Een prachtige avond in de sfeervolle Oude Kerk, middenin het hart van Scheveningen, die volledig in het teken staat van de warme Ierse, traditionele muziek- en danscultuur. Geniet van een speciaal in het leven geroepen projectkoor uit Scheveningen, een hartstochtelijke dansshow én een headliner uit Ierland om je vingers bij af te likken! De Ierse muziekcultuur leent zich bij uitstek tot warme en verbindende cultuurevenementen. Ierse muziek spreekt tot de verbeelding van miljoenen mensen over de hele wereld vanwege haar realistische en oprechte lyrische contrast, en soms hartverscheurende melodieën. Mensen voelen zich altijd aangetrokken tot een kunstvorm die rechtstreeks uit het hart komt. Die sfeer zal Podium Aan Zee creëren in de prachtige ambiance van De Oude Kerk, met een bijzonder concert.

Wanneer & waar: za 26 mrt / 19.30u, De Oude Kerk, Keizerstraat 8
Meer info via www.podiumaanzee.nl

Kunstroute van KopS - Jubileum editie

Op zaterdag 26 en zondag 27 maart 2022 zullen 42 kunstenaars van KopS (Kunst op Scheveningen) tijdens de Kunstroute hun huizen en ateliers openstellen voor het publiek. Deze vijfde editie heeft een extra feestelijk tintje, de vereniging bestaat dit jaar tien jaar en pakt uit met een fris, nieuw logo en een geheel vernieuwde website. Het laatste weekend van maart is het werk van de deelnemende kunstenaars op verschillende plekken in Scheveningen te bewonderen. De te bezoeken adressen zijn te herkennen aan de vrolijke borden met het KopS-logo. De kunstenaars staan te popelen het publiek thuis of in hun atelier te ontvangen en hun werk te presenteren. Voor de bezoekers biedt de Kunstroute een buitenkans van dichtbij kennis te maken met de kunstenaar en meer te horen over het ontstaan van de kunstwerken. Alles bij elkaar is er een grote verscheidenheid aan creatieve uitingen te zien; van schilderijen tot sculpturen in brons, van fotografie tot beelden in keramiek en van mixed media tot sieraden. Daarnaast is t/m 27 maart in Muzee Scheveningen, het cultuuranker van Scheveningen, een overzichtstentoonstelling te zien met werk van de deelnemende kunstenaars. Hier kun je vast een beeld krijgen van welk werk je aanspreekt en welke kunstenaar je vooral niet wil missen tijdens de Kunstroute.

Wanneer & waar: za 26 & zo 27 mrt / 12.00 – 17.00u, diverse locaties Scheveningen
Meer info via www.kunstopscheveningen.nl

Zaal 3 en Nest - I Beg To Differ

Het klimaatprobleem en de urgentie ervan is alom bekend, overal klinken de alarmbellen. Maar hoe komt het dat het activeren, vanuit de politiek en het ondernemen van actie op grote schaal, stagneert? Tijdens *I Beg to Differ – Blooming Activism* kijken we hoe verschillende mensen en initiatieven zelf actie ondernemen op lokaal niveau. Geïnspireerd door de tentoonstelling *Is it possible to be a revolutionary and like flowers?* in Nest vertrekken we vanuit de artistieke verbeelding en onderzoeken we in het programma stappen die tot directe acties kunnen voeren. Hoe kan de abstractie van het globale klimaatprobleem lokaal worden vertaald? Welke rol kan kunst, als artistieke verbeelding, hierbij spelen? Voor *I Beg to Differ – Blooming Activism* nodigen we sprekers uit die op verschillende manieren hun klimaatactivisme beoefenen, die kritisch kijken naar de ongelijkheden binnen de problematiek en een intersectionele aanpak hebben binnen de klimaatbeweging, die met ludieke acties specifieke doelgroepen aanspreken en met zorg verbinding zoeken tussen mens/natuur, die

duurzame relaties opbouwen, en zich ook richten op de jong(st)e generatie, om uit eindelijk van elkaars strategieën te leren en deze uit te wisselen.

Wanneer & waar: di 29 mrt / 20.00u, Zaal 3, De Constant Rebecqueplein 20A
Meer info via www.hnt.nl

Another Kind of Blue - WAVE

We leven op de golven van ons bestaan, met aan de ene kant de innerlijke gemoedsbewegingen tussen blijdschap en verdriet en aan de andere kant de cyclische bewegingen van de natuur. Choreograaf David Middendorp onderzoekt in de nieuwe voorstelling

Wave met vier stukken hoe techniek deze golfbewegingen van ons bestaan beïnvloedt. Het veranderen van de seizoenen, de golven in de zee, maar ook geluidsgolven en signaalgolven. Ze komen en gaan in een niet-aflatende stroom van beweging. Het leven is vervlochten met deze golfbewegingen, het is een natuurlijk dynamisch principe dat ook de dans in hoge mate bepaalt. Geheel in de stijl van *Another Kind of Blue* onderzoekt choreograaf David Middendorp in de nieuwe avondvullende voorstelling *Wave* welke rol techniek speelt in ons leven en hoe techniek de alomtegenwoordige golfbewegingen van ons bestaan beïnvloedt. De vier choreografieën werpen elk hun eigen blik op deze bijzondere dans tussen mens en technologie.

Wanneer & waar: do 31 mrt / 20.00u, World Forum The Hague, Churchillplein 10
Meer info via www.anotherkindofblue.nl

Mijn herinneringen aan de zondagmorgen

De aanleiding van mijn schrijven is het artikel *De kerk van mijn vader* van Martin Boers, in de krant van 7 september 2021. De tekst heeft de Julianakerk Transvaalwijk als onderwerp. Net als de auteur woonde ik vlakbij deze kerk, twee portieken van de Paardenbergstraat af. Dat was van 1947 tot 1964. Een paar minuten voordat de dienst begon op zondagmorgen liepen we naar de kerk. Een gunstig moment, want dan was het rode lampje boven de preekstoel uit en mocht je op de plaatsen die vrij waren, gaan zitten. Je kon namelijk een vaste plek 'huren'. We keken goed uit wie we voor ons hadden, want er was een man die voortdurend snoof, kuchte en met zijn hoofd wiebelde. Vervelend voor de man, maar eveneens voor anderen die voor hem zaten.

Tijdens de dienst verveelde ik me als zevenjarige een hoedje. Bijna twee uur stilzitten viel niet mee. Het hebben van geduld heb ik daar geleerd! De preek duurde en duurde. Ook het gebed waarin de preek nog eens herhaald werd, was geen lolletje. Begrijpelijk dat er heel wat mannen zaten te knikkebollen. Zes dagen moest er hard gewerkt worden en sommigen moesten ook vroeg opstaan. Onderwijl zat ik de orgelpijpen of de ramen te tellen. De oudere jeugd zat op de achterste banken, smoeste met elkaar of kraste hun namen in de houten banken. De vaste voorganger was waarschijnlijk een Bonder, een zware richting van de Hervormde Kerk. Hij sprak van de 'vervloekte paapse mis'. Gelukkig is er nu veel veranderd! Niet verwonderlijk dat de ouderling die op bezoek kwam, omdat mijn vader aangegeven had belijdenis van geloof te doen, zei dat hij niet gekomen was als hij van tevoren had geweten dat mijn vader in de horeca werkte. Amicitia! En bovendien een stiekem gedoopt rooms-katholiek baby'tje.

Soms waaide er een totaal andere wind door de kerk. Dan kwam dominee Lugtigheid preken; een schriel mannetje met een schelle stem. De kerk was afgeladen. Houten planken,

die handig onder de zitbank en rugleuning uitgetrokken konden worden, kwamen tevoorschijn. De kerkgangers zaten zelfs op de treden van de preekstoel. Dan bulderde de dominee met een priemende wijsvinger gericht op de ouderlingen en diakenen, dat zij huichelaars waren zoals de Farizeeërs in de Bijbel. Iedereen keek dan naar de hooggeplaatsten die aan beide zijden van de preekstoel zaten.

De zondag met het Heilig Avondmaal was ook een ramp. Dan stond er een aantal kerkbanken opgesteld, zoals te zien is op het schilderij van Leonardo da Vinci. Daar konden twee maal twaalf mensen aan zitten. De speciale formulieren werden voorgelezen, het brood werd gedeeld en de beker met wijn doorgegeven. Als

Een boekje dat wij kregen na de kerstviering

Julianakerk gezien vanaf de schalkburgerstraat in 1926

dat gebeurd was, kwamen de volgenden aan de beurt, net zo lang tot iedereen bediend was. Er konden 1780 gelovigen plaatsnemen, maar zo veel kwamen er dan niet. Nu waren er twee mogelijkheden: mijn moeder ging niet ter kerke op de betreffende zondag. Dan hadden mijn ouders ruzie gemaakt en haalde je Gods oordeel over je heen. Of mijn moeder ontdekte dat die zondag geen gebruikelijke dienst was en dan ging ze vlakbij de uitgang zitten. Was ze aan de beurt geweest, dan piepte ze er tussenuit. Zo werd aan het eind de kerk leger en leger!

Een hoogtepunt van het jaar was voor mij de kerstviering van de zondagsschool. Ik genoot van het luisteren naar het kerstverhaal dat werd verteld. De viering werd traditioneel afgesloten met het uitdelen van een boekje van W.G. van der Hulst en een

Het orgel van de Julianakerk, 1965. Foto: Foto Americain, collectie HGA

mij hoefde dat niet zo nodig. Mijn ouders waren in die tijd verhuisd naar de nieuwe wijk In de Boogaard en vanaf daar togen we elke zondag met plezier naar de nieuwe kerk met dominee Van Cruyningen, die moderne opvattingen had. Voor kinderen was er een kindernevendienst. Naast de psalmen en gezangen werden er ook liederen met begrijpelijker tekst gezongen. Geschreven door Hanna Lam uit de bundels van: *Alles wordt nieuw*. Ook in die tijd kwam Johan Maasbach, die bioscoop Capitoel had gekocht. Hij maakte er een complex van waar enorm veel mensen op af kwamen. Vanuit Amerika kwam Billy Graham, die op het Malieveld de toegestroomde massa's toesprak.

In september 2021 kwam ik na zeker veertig jaar weer in de buurt. De deur van de kerk stond open en iemand kwam naar mij toe. Ik vertelde dat ik vroeger in de Schalk Burgerstraat gewoond had en elke zondag in de kerk kwam. Hij was vrijwilliger in de kerk en van buitenlandse afkomst. Daarna zei hij: "U kunt beter morgen terugkomen. Dan komen oude mensen uit de wijk naar de kerk om samen herinneringen op te halen." Dat was duidelijke taal! Ik wist mijn plaats.

Lizzy van Loon
lizzyvanloon@kpnmail.nl

Interieur van de Julianakerk, 1983. Foto: collectie HGA

1 SUDOKU

	7		9		1			
					2		9	
	5					4		3
3							5	
		6			2			
	9							7
		4		7				2
		1			5	6		
5		9		8				

Puzzel & Win!

In elke editie van De Haagse Tijden kunt u verschillende puzzels maken.

Mocht u de oplossingen weten van de puzzels op deze pagina, dan maakt u kans op deze leuke prijs van de Fifties Store!

U kunt de oplossingen tot 31 maart mailen naar puzzel@dehaagsetijden.nl.

Oplossingen vorige editie:
Sudoku: 4
Kruiswoord: Stempotlood
Woordzoeker: Wisselspeler

Win 10 onderzetters gemaakt van echte vinylplaten
Deze onderzetters zijn gemaakt van authentieke LP's waardoor er minder afval is voor het milieu. t.w.v. € 14,99.
Wij geven maar liefst drie van deze sets weg!
Verkrijgbaar bij de Fifties Store www.fiftiesstore.nl
Namensestraat 73 - 2587 VX Den Haag - 070 3585810

2 ZWEEDSE PUZZEL

tijding		anno Domini		pausen-naam	7	loon		erfelijke factor	
ondoordringbaar		sterrenbeeld				deelteken		erbarmen	
			2	verdieping					
				masker					
rondhout			deel v.d. dag						
vaart			pl. in Italië						
					lidwoord				nors
					a priori				
paljas	Euro-peaan	hoofd v.e. moskee	3			als boven			5
		dierentuin in A'dam				rekening			
				bamboe-beer					
				public relations					
klim-werktuig					ont-roering	ijzer-grond			
opening						ontvang-kamer			
			over-blijfsel		4			cowboy-feest	
			deel v.d. keel						
water-plant				8	echter				spijslijst
vuur-wapen					onder-officier				
							voorbij		
							deel v.h. hoofd		
vaartuig		verkeers-plein							
		numero							
1					in elkaar			6	
besef						frisheid			

1

2

3

4

5

6

7

8

Wij feliciteren de winnaar van de vorige editie met een mooie prijs, aangeboden door de Fifties Store. De tijdloze klok van een echte Schellak 78 Toeren Plaat gaat naar:

Monique Rekers te Den Haag

Let op! U dient de prijs zelf op te halen bij de Fifties Store.

3 KRUISWOORDPUZZEL

		1		2	3	4		5		
6	7			8				9	10	
	11						12			
13				14		15		16		17
18			19						20	
21		22						23		
24						25				
26	27			28		29			30	31
32								33		
34			35		36				37	
38		39		40				41		
	42						43			
44				45		46		47		

- Horizontaal:
- 1 overeenkomstig
 - 6 pl. in Noord-Brabant
 - 8 saai
 - 9 fotografische term (afk.)
 - 11 vogel; 12 zangstem
 - 13 Ierse verzetsgroep
 - 14 opnieuw (in samenst.)
 - 16 vlaktemaat
 - 18 numero; 19 cijfer
 - 20 voorzetsel
 - 21 vakbond (afk.)
 - 23 drinkgerei
 - 24 marktplein
 - 25 raamwerk; 26 uitvlucht
 - 29 muziekterm
 - 32 nagerecht
 - 33 vreemde munt
 - 34 annexus
 - 35 naamspeldje
 - 37 noordzuid
 - 38 mal aanwensel
 - 40 brandgang
 - 41 vragend vnw.
 - 42 als het ware
 - 43 afgemat
 - 44 sportartikel
 - 45 zie ommezijde
 - 47 ik; 48 knorrig mens.

- Verticaal:
- 1 deel v.e. kolenkachel
 - 2 anno domini
 - 3 brilschans
 - 4 voegwoord
 - 5 avondkleding
 - 7 omslagrok
 - 10 rivier
 - 13 oorspronkelijk bewoner van Peru
 - 14 Griekse godin
 - 15 vogel
 - 17 selderij
 - 22 overvloedig
 - 23 verlichtingsmiddel
 - 26 waterdeeltje
 - 27 fanaticus
 - 28 kaartspel
 - 29 verbond
 - 30 voldoende
 - 31 bezittelijk vnw.
 - 36 aride
 - 39 deftig
 - 41 vogel
 - 45 zie aldaar
 - 46 zuster.

18

2

15

39

13

44

28

17

37

UTS®

VAN DER GEEST

VERHUIZINGEN

Speciale service voor senioren

■ Zorgverhuizingen

■ Particuliere verhuizingen

■ Int. verhuizingen

■ Kunst- en antiekservice

■ In- en uitpakservice

■ Verhuisdirigente

■ Handyman

■ Inboedelopslag

T 070 399 42 41

W utsvandergeest.nl

ERKENDE

VERHUIZERS

GeWOON de grootste collectie klassieke meubelen van Nederland

Tv commodes • Salontafels • Dressoirs • Vitrinekasten • Eetkamertafels & -stoelen • Fauteuils & banken

Parkeren is bij

Star Stijlmeubelen

altijd ruim en GRATIS!

Westvlietweg 99, Den Haag • starstijlmeubelen.nl

OPEN DAG

Crematorium Haagse Duinen

Zondag 10 april 2022
van 11:00 uur tot 16:00 uur

Locatie:
Wijndaelersingel 1,
2553 AC Den Haag

HAAGSE DUINEN

UITVAARTCENTRUM • CREMATORIUM

www.crematoriumhaagseduinen.nl/opendag